

FEJNEHÉZ-E A KÖZIGAZGATÁS-SZERVEZŐ KÉPZÉS?

Jelige: drt693

Kézirat lezárásának a dátuma

2023.01.10

Tartalom

I.	Bevezetés	1
1.	Tudományos probléma megfogalmazása	1
2.	Kutatási célkitűzések	3
3.	Hipotézisek	4
II.	Történeti áttekintés.....	6
1.	Az Államigazgatási Főiskolától a Nemzeti Közszerológati Egyetem létrehozásáig	6
2.	Az igazgatásszervező szaktól a közizgatás-szervező alapszak megjelenéséig	7
III.	Elméleti keretek és kutatási előzmények	9
1.	Területi egyenlőtlenségek.....	9
2.	A hallgatók területi megoszlása.....	10
3.	Népesség térbeli mozgása, földrajzi mobilitás	13
4.	Közigazgatás, mint biztos pálya	14
IV.	Empirikus elemzés	16
1.	Kérdőíves felmérés bemutatása	16
2.	A kérdőív felépítése	17
3.	Módszertan	17
V.	Kérdőíves felmérés eredményei.....	19
1.	A válaszadók összetétele	19
2.	A közizgatás-szervező hallgatók regionális beágyazottsága	19
3.	A közizgatási munkavállalás területi különbségei	25
4.	A munkavállalási hajlandóság, és a biztos pálya, mint fő motiváció	27
VI.	Következtetések	31
VII.	Összegzés	33
	Irodalomjegyzék.....	34
	Ábrák jegyzéke.....	35
	Mellékletek.....	36

I. Bevezetés

1. Tudományos probléma megfogalmazása

Az Államigazgatási Főiskola, tehát a Nemzeti Közszerológati Egyetem jogelődjének hallgatóiban merült fel az ötlet 1992-ben, hogy végezzenek egy kutatást hallgató társaik között. Az igazgatósszervező szak mind három évfolyamával egy kérdőívet töltöttek ki. A felmérésben kíváncsiak voltak a családi háttérükre, a jelentkezésük mögött álló motivációra és okokra. Kérdezték még a hallgatókat az intézmény velük szemben állított követelményeiről, azoknak teljesíthetőségéről, valamint arra is kíváncsiak voltak, hogy mennyire vannak megelégedve a képzéssel és az egyetemi tanulmányaik egyéb aspektusaival. Végssó sorban pedig megkérdezték őket a jövőképükkel kapcsolatban, arról, hogy hol szeretnének elhelyezkedni és miért. Megkérdezték őket a szakról alkotott véleményükről is.

A kutatás eredményei azóta sem kerültek nyilvánosságra és nem lettek publikálva. Azóta eltelt kereken harminc év és ennyi idő után felmerült az Ostrakon Szakkollégium tagjaiban és a Nemzeti Közszerológati Egyetem hallgatóiban, miután hozzá juthattak a harminc évvel korábbi felmérés adataihoz, hogy újra elvégezzék azt. Hasonlóra ebben a harminc évben nem túl sok példa volt, hogy egy egyetem hallgatói kérdőíves módszeren keresztül megismerjék ugyanazon intézmény egyik szakjának hallgatóit. A közigazgatás-szervező alapszakra esett a választásunk, mint a kutatás alanyára, hiszen ez a képzés a közvetlen utódja az ÁF-en futó képzésnek. Saját kutatásunkban azért esett erre a címre a választásunk, mert országos szinten, az élet minden területén megfigyeltük a Magyarország „központosulását”, a társadalom Budapest, és annak környékére való egyre erősebb koncentrációját. Azonban az NKE-n előzetesen megismert tapasztalataink ezzel pont ellentétben álltak. Ezzel az egyetem számára is értékes információkat és eredményeket lehet közölni. Ez egy fajta visszajelzés is az intézménynek, hiszen egy ilyen kutatás eredményeiből és következtetéseivel hozzá lehet járulni az egyetem fejlődéséhez is. A régi kutatás alapvető jellemzői és témái megmaradtak a mostani kérdőívben is, azonban kerültek bele olyan új elemek, amik nekünk külön felkeltették az érdeklődésünket.

Az első problémakör, amely felkeltette érdeklődésünket a téma iránt, illetve kíváncsivá tett minket a Nemzeti Közszerológati Egyetemen tanuló hallgatók helyzetével kapcsolatban, azok a Magyarországon fellelhető regionális különbségek, melyek közül elsősorban az Északkeleti régió elmaradottsága volt szembetűnő. Az északkeleti területek alatt mi Nógrád, Heves, Borsod-Abaúj-Zemplén és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyéket értjük. Az ügy relevanciáját az adja, hogy a regionális különbségek a szocializmusban ugyan mérséklődtek az 1967. évi családjövedelem vizsgálat és az 1987. évi felvétel alapján, azonban mindkét esetben egy az

északkeleti, keleti régióba tartozó megye volt a legrosszabbul teljesítő. 1967-ben Szabolcs-Szatmár az országos átlag 88 százalékát, 1987-ben Borsod-Abaúj-Zemplén az országos átlag 90 százalékát érte el.¹ A rendszerváltás csak növelte a jövedelem béli különbségeken, és csak növelte a régiók közötti szakadékot.²

A KSH az egy főre jutó bruttó hazai termék az országos átlag százalékában 2000 és 2020 közötti kimutatásának adatai is jól mutatják, hogy a 21. századba átérve az ország három nagyrégióra oszlik. A Pest megyéből, és Budapestből álló Közép-Magyarországra, amely mindkét vidéki nagyrégiónál messze fejlettebb, átlagosan az országos átlag 158 százalékát teljesítette, ez mondjuk nagyrészt a főváros gazdasági teljesítményének köszönhető. A két vidéki nagyrégióra, a fejlettebb Dunántúlra (továbbiakban Nyugat), amely az országos átlag 88 százalékán teljesített átlagosan a 20 év alatt, és az elmaradottabb Észak és Alföldre (továbbiakban Kelet), amely ennél is gyengébben, mindössze az országos átlag 66 százalékát tudta teljesíteni.³ A munkanélküliség kérdésében is igen jól kirajzolódik ez a hármas felosztás. A rendszerváltás után, 1996-ban Budapesten csak 6 százalék, 7 százalék Vas megyében, 8 százalék Győr-Moson-Sopron megyében, viszont 21 százalék Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében, 19 százalék Borsod-Abaúj-Zemplén megyében és 18 százalék Nógrád megyében a munkanélküliségi ráta.⁴ A KSH 2009 óta vezetett munkanélküliségi rátával foglalkozó kimutatása szerint miközben ezek az értékek jelentősen mérséklődtek országos szinten és ha a teljes vizsgált időtartamot nézzük úgy tűnhet, hogy Budapesten alig javult a helyzet, az 5,3 százalékos rátával. A Nyugat az 5,9 százalékos arányával szintén nem sokat javult, azonban a keleti régió hiába tudta felezni az 1996-os értékeket, még így is a 9,1 százalékos aránnyal lefelé lóg ki a sorból.⁵ Ez a felsőoktatás társadalmi összetételére is kihat. Az EUROSTUDENT VII kutatás eredményei szerint a hallgatók 72 százaléka magyar állami ösztöndíjas finanszírozási formában, vagy közszolgálati ösztöndíjasként tanul, és a felsőoktatásban tanulók 51%-a fővárosban tanul. A kutatók szubjektív felmérésekkel igyekeztek adatokat szerezni a hallgatók anyagi helyzetéről. A hallgatók valamivel kevesebb mint egynegyede nyilatkozott arról, hogy inkább vagy nagyon súlyos pénzügyi problémák között él. Körülbelül minden hetedik hallgatónak gondot jelentene

¹ Rudolf, A. (2006): Bevezetés a szociológiába, Osiris Kiadó. Budapest, p.140.

² Enyedi György (1996): Regionális folyamatok Magyarországon az átmenet időszakában”, *Tér és Társadalom*, 10(2-3), p. 244

³ 21.1.2.2. Egy főre jutó bruttó hazai termék megye és régió szerint, STADAT-tábla, Központi Statisztikai Hivatal

⁴ Rudolf, A. (2006). Bevezetés a szociológiába, Osiris Kiadó. Budapest, p. 141.

⁵ 20.1.2.8. Munkanélküliségi ráta, megye és régió szerint [%], STADAT-tábla, Központi Statisztikai Hivatal

az, hogy egy nem várt 50 000 forintos kiadást kellene fedeznie, és a tanulók körülbelül 17%-a arról számolt be, hogy tanulmányaik során pénzügyi gondok nehezítik a dolgukat.⁶

A második problémakör, amellyel a témába belemélyedés után kezdtünk el jobban foglalkozni, az egyetem hallgatóinak motivációja, és azon belül a céltudatosságuk volt. Az előzetes intuíciónk az volt, hogy az elmaradottabb régiókból érkező hallgatók biztosabbak a választásukban, és ez elsősorban annak köszönhető, hogy a közigazgatási pálya, és ezáltal az erre specifikusan erre felkészítő közigazgatás-szervező szak azért népszerű a pályaválasztás előtt álló fiatalok körében, mert az egy biztosabb pályát nyújt, mint a piaci szféra folyamatosan változó, versengő közege. Ezt a tényt az elmaradottabb régiókból érkező hallgatók azért tudják különösen értékelni, mert a környezetükben tapasztalják a nehezebb sorsú polgártársaik problémáit.

2. Kutatási célkitűzések

Kutatásunkban elsősorban megvizsgáljuk, hogy a közigazgatás-szervező szak hallgatói melyik megyéből származtathatók a legtöbben. Kíváncsiak voltunk, hogy vajon Közép-Magyarországról vagy a hagyományos „vidéknek” nevezett területekről származnak többen. Ezt megvizsgálva hasznos visszacsatolást is tudunk nyújtani az egyetemünknek, hiszen megfigyelhető, hogy melyik megyékbe jut el a legkevésbé az intézmény híre és melyik országrészekre kellene nagyobb hangsúlyt fektetni.

Habár sokan a felvétel után felköltöznek a kollégiumba vagy a fővárosba más formában, a jelentkezésüket és a későbbi terveiket/motivációikat nagyban meghatározhatja, hogy az ország melyik területéről származnak, illetve milyen a családi háttérük. Hatással lehet arra is, hogy hol képzelik el a jövőjüket és miért pont ott. Ezért merült fel bennünk a kérdés, hogy az ide járó, a közigazgatásról tanuló hallgatók biztosan a közsférában képzelik-e el a jövőjüket. Érdekesnek találtuk megvizsgálni azt, hogy területileg milyen különbség tehető a közigazgatásban történő munkavállalási szándékkal kapcsolatban. Egyrészt gondoltunk egy Közép-Magyarország és a többi régió összehasonlítására, valamint vidéken belül egy regionális alapokon nyugvó Kelet és Nyugat összehasonlításon.

Célunknak tartottuk megvizsgálni azt is, hogy mi állhat a közigazgatás iránti érdeklődés és a közigazgatásban való elhelyezkedés motivációja mögött. Mi, saját magunkból is kiindulva a közigazgatási pálya biztonságát tartottuk és ezért is vizsgáltuk ez alapján a motivációt. Hiszen,

⁶ Ádám Há., Ádám Ha., Tamás I., Júlia S., Marianna Sz. (2021): A hallgatók és az intézmények sokfélesége a felsőoktatásban, Oktatási Hivatal, Budapest, https://www.felvi.hu/pub_bin/dload/felsooktatasiimuhely/eurostudent/eurostudent_VII_tanulmanykotet_2021.pdf

akit érdekel a közigazgatás és arról tanul, ismeri a közigazgatási rendszer államszervezeti kontextusát, ismeri a magyar közigazgatási rendszert, érti annak működését, szervezési elveit. A közigazgatási szervezetrendszerrel illetően megfelelő áttekintéssel rendelkezik, ezáltal ismeri a rendszer kiszámíthatóságát és a biztos pálya képét.⁷ Külön fontosnak tartottuk megvizsgálni, hogy vajon ez regionálisan az állítólag fejlettebb Nyugat és az elmaradottabb Kelet hallgatói között milyen viszony áll az előbb említett kérdéssorral kapcsolatban. Vajon onnan, ahol nincsenek meg a városias adottságok, kevesebb az egy főre jutó GDP szívesebben dolgoznak a közigazgatásban annak biztos karrier lehetőségei miatt, mint a Nyugati megyékből. A kérdőíves felmérésünk során erre a kérdésre is kerestük a választ és az összefüggéseket.

3. Hipotézisek

Hipotéziseinket az elméleti keretek, a kutatási előzmények és a kérdőív alapján fogalmaztuk meg, valamint nagy szerepet játszottak a hipotézisek megfogalmazásában a saját és az oktatóink mindennapi tapasztalatai, érzékelései. A hipotézisek vizsgálatához alapvetően a kérdőív kérdéseiből választottunk ki párat és ezek eredményei alapján vonunk le következtetéseket. A kutatásunk hipotézisei a következők:

H1: A legtöbb hallgató a közigazgatás-szervező képzésen Észak-Kelet Magyarországról származik.

A kérdőíves kitöltések segítségével megvizsgáljuk, hogy Magyarország melyik területéről származnak a legtöbben a közigazgatás-szervező alapszakon. Vizsgálatunk alapjául a Tanulmányi Osztálytól kapott adatok, illetve az oktatók, valamint a hallgatók általános tapasztalatai szolgálnak. Az adatok szerint korábban ez a tendencia igaz volt, hiszen a diplomásoknál jól látható az Észak-Kelet Magyarországi túlsúly (3. ábra). A kitöltők a kérdőív negyedik kérdésében választhatták az állandó lakóhelyükként a Budapestet (főváros), illetve Magyarország 19 megyéjét.

H2: Van összefüggés a közigazgatás-szervező szakos hallgatók származása és a között, hogy dolgoznának-e közigazgatásban.

Megvizsgáljuk, hogy van-e összefüggés a származási hely és a közigazgatás iránti érdeklődés között. Ezen belül is, hogy mennyire határozza meg a hallgatók elképzeléseit a közigazgatásról az, hogy a fővárosban, vagy annak vonzáskörzetében élnek, vagy éppen ennek

⁷„Felvi.hu”, elérés 2022. október 3.,
https://www.felvi.hu/felveteli/szakok_kepzesek/szakleirasok!/Szakleirasok/index.php/szak/16977/szakleiras.

az ellenkezőjében. A kérdőívben a hallgatók az alábbi kérdésre adtak Igen, Nem, vagy Nem tudom válaszokat: A diploma megszerzése után a közigazgatásban kívánsz elhelyezkedni? Az Igen-re válaszolók közül vizsgáljuk meg a negyedik kérdés alapján a felvetésünket. Az összefüggések vizsgálatára kereszttábla-elemzést hajtunk végre.

H3: Van összefüggés a között, hogy a közigazgatás-szervező szakos hallgató dolgozna-e a közigazgatásban és a között, hogy Alföld és Északról származik

Külön érdekesnek véltük megvizsgálni, hogy számít-e az, hogy Magyarország Keleti, vagy Nyugati részéről származik-e egy közigazgatás-szervezős hallgató és hogy befolyásolja ez a közigazgatás iránti érdeklődését. Ahhoz, hogy megkapjuk az adatok közötti összefüggéseket, kereszttábla-elemzéseket végzünk.

H4: Van összefüggés a közigazgatás biztos pályája és a között, hogy dolgozna-e a hallgató a közigazgatásban.

Ahogy írtuk, kutatásunk során azt is kitűztük célul, hogy megvizsgáljuk mi állhat a közigazgatás iránti érdeklődés és a közigazgatási munka iránti elköteleződés mögött. Számunkra egyértelműen első kiindulási pont volt a közigazgatás biztos pályája, amellyel a szakirodalmak olvasása során is találkoztunk.

H4-1: Van összefüggés a közigazgatás biztos pályája, mint motiváció és a hallgató származása között.

Külön fontosnak találtuk megvizsgálni az előző hipotézis 'alhipotéziseként' a mostani kérdőívnek nem Közép-Magyarországról származó kitöltőinek döntését azzal kapcsolatban, hogy dolgoznának-e a közigazgatásban, illetve mennyire befolyásolják őket ezen döntésükben annak biztos karrier lehetőségei.

H4-2: 1992 óta a közigazgatás biztosabb pályának számít a közigazgatás-szervező szakos hallgatók körében.

Szerettük volna megfigyelni az 1992-es és a 2022-es kérdőív közötti változásokat 30 év távlatában. Különösen érdekelt minket, hogy mennyire változott a közigazgatás megítélése a hipotézisben megfogalmazott tekintetben a közigazgatás-szervező hallgatók körében, akiket 1992-ben igazgatásszervezőnek neveztek (Lásd: Az igazgatásszervező szaktól a közigazgatás-szervező alapszak megjelenéséig). A hipotézis vizsgálata során megfigyeljük, hogy a két kérdőív során a Miért helyezkednél el a közigazgatásban kérdésre mennyien voksoltak a közigazgatás biztos pályájára és hogy 30 év elteltével a válaszok milyen arányban változtak. Valamint megvizsgáljuk az többi válaszlehetőségre leadott voksok gyakoriságát is.

II. Történeti áttekintés

1. Az Államigazgatási Főiskolától a Nemzeti Közszerolálati Egyetem létrehozásáig

Pontosan 45 évvel ez előtt alapították az Államigazgatási Főiskolát az 1977. évi 3. törvényrendelettel az 1963-ban létrejött Tanácsakadémiák továbbfejlesztése útján. A Főiskola feladata a tanácsai és más államigazgatási munkakörök betöltésére igazgatási szakemberek képzése volt. Az intézmény a működését az 1978/79-es tanévben kezdte meg és indult el az első évfolyam, akik egy hároméves képzésben vettek részt és felsőoktatási oklevelet kaptak.⁸ Az akkor kezdődő hároméves évfolyamra 150 hallgatót vettek fel. A 45 éve indult képzés sikerét az is mutatja, hogy kétszeres túljelentkezés volt rá.⁹

A nagy sikereknek örvendő Államigazgatási Főiskolában már 1985-ben felmerült az egyetemi közigazgatási oktatási szintjének a megteremtése a jelentős számú magasan képzett közigazgatási tisztviselő iránti igény hatására, azonban ez akkor elmaradt. Legtovább a koncepció 1990-ben jutott, azonban az akkortájt bekövetkezett változások miatt a megvalósítás ismét elmaradt. Ettől függetlenül a rendszerváltás után az 1995 és 1997 közötti években a túljelentkezés már a 14-16-szorosára emelkedett. Az Államigazgatási Főiskola a 90-es évek elejére a magyar közigazgatásban dolgozók több mint 25%-át adta. Ugyanakkor még mindig nem volt megoldva az a probléma, hogy a magyar oktatási rendszerből hiányzott a közigazgatás egyetemi szintű oktatása. Baka András az ÁF akkori főigazgatója akkoriban nem is tudta elképzelni, hogy az akkori integrációs törekvések között az ÁF egyetemmé alakíthatóvá váljon.¹⁰ Az integrációs törekvések az későbbiekben a már Máthé Gábor által vezetett Államigazgatási Főiskolát sem kerültek el. Nem volt problémamentes, de az intézmény egyesült a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetemmel (BKE). Így alakult meg a Budapesti Közgazdaságtudományi és Államigazgatási Egyetem (BKÁE). 2003-ban a BKÁE megszavazott egy társulási megállapodást a gödöllői Szent István Egyetem három budai karával. Így lett az újonnan megalakult egyetem neve 2004-től Budapesti Corvinus Egyetem. Az új intézmény ebben a formájában 2012-ig maradt meg, amikor is az Államigazgatási Kar az újonnan létrehozott Nemzeti Közszerolálati Egyetem része lett.¹¹

⁸ „Magyar Közlöny, 1977. január-július (1-56. szám) | Arcanum Digitális Tudománytár”, 222, elérés 2022. szeptember 28., https://adt.arcanum.com/hu/view/MagyarKozlony_1977_001-056/?pg=221&layout=s.

⁹ „Népszabadság, 1978. július (36. évfolyam, 153-178. szám) | Arcanum Digitális Tudománytár”, 9, elérés 2022. szeptember 28., https://adt.arcanum.com/hu/view/Nepszabadsag_1978_07/?pg=212&layout=s.

¹⁰ Gábor Máthé, *Államigazgatási Főiskola. 1977-1977* (Budapest: Unió Kiadó, 1997).

¹¹ Gyula Vastag, „Érdek és történelem - BME és Corvinus újra együtt?”, in *Jó kormányzás és büntetőjog*, elérés 2022. szeptember 28., https://tudasportal.uni-nke.hu/xmlui/static/pdfs/web/viewer.html?file=https://tudasportal.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/20.500.12944/18021/41_Vastag.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Az 1278/2010.(XII.15.) kormányhatározat 2. pontja értelmében, a Nemzeti Közszerolálati Egyetem 2012. január 1-től a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem a Rendőrtishti Főiskola és a Budapesti Corvinus Egyetemből kiváló Közigazgatás-tudományi Kar átalakulásával jön létre, a felsőfokú közszolgalati szakemberképzés bázisintézményeként, az érintett intézmények általános jogutódjaként.¹² Az intézmény létrehozásának okáról a 2011. évi XXXVI. A Nemzeti Közszerolálati Egyetem létesítéséről szoló törvény rendelkezik:

*„Az Országgyűlés felismerve, hogy a közszolgalaton belül a polgári közigazgatás, a rendvédelem, a honvédelem és a nemzetbiztonsági szolgalatok személyi állományában a hivatástudat és a szakértelem erősítése összehangolt és tervezett utánpótlásképzést tesz szükségessé, továbbá a pályaelhagyás helyett a társadalom számára hatékony munkavégzés biztosítására a közszolgalati életpályamodellt támogató továbbképzési rendszert kell működtetni, a közszolgalati felsőfokú szakemberképzést egységes intézményi alapokra kívánja helyezni.”*¹³ Az újonnan létrejött Nemzeti Közszerolálati Egyetem Közigazgatás-tudományi Kar elsőnek induló képzésére 477 hallgatót vettek fel.¹⁴

2. Az igazgatásszervező szaktól a közigazgatás-szervező alapszak megjelenéséig

Ahogy az előző alfejezetben említettük 1977-ben az akkor alakult Államigazgatási Főiskolán kezdődött meg a tanácsai és más államigazgatási munkakörök betöltésére alkalmas igazgatási szakemberek képzése. 1993-tól vált hatályossá, mint felsőoktatási képzés a Felsőoktatási Információs rendszer alapján. A szakot kezdetben az ÁF-en majd a BKÁE-n és később a Budapesti Corvinus Egyetem oktatták. A képzés később hatályát veszttette a Corvinuson és átkerült az akkor újonnan létrehozott Nemzeti Közszerolálati Egyetemhez, ahol a 2016-os évvel hatályát veszttette.¹⁵ A képzés 2006 végével nem is volt meghirdethető az intézményekben.¹⁶

A nagy változást a képzés egyetemi szintűvé emelése jelentette. Ennek a keretei között indult el először 2006 szeptemberében az igazgatásszervező alapképzés. Első sorban az oktatás a Budapesti Corvinus Egyetemen folyt, ahonnan a képzést később átvette a Nemzeti

¹² „1278/2010. (XII. 15.) Korm. határozat - Nemzeti Jogszabálytár”, elérés 2022. szeptember 29., <https://njt.hu/jogszabaly/2010-1278-30-22>.

¹³ „2011. évi XXXVI. törvény - Nemzeti Jogszabálytár”, elérés 2022. szeptember 29., <https://njt.hu/jogszabaly/2011-36-00-00>.

¹⁴ „Felvi.hu - A 2012-es általános felvételi eljárás - gyorsjelentés”, elérés 2022. szeptember 29., https://www.felvi.hu/felveteli/ponthatarok_statistikak/jelentkezok_es_felvettek/2012a_felvettek_gyorsjelentese?itemNo=5.

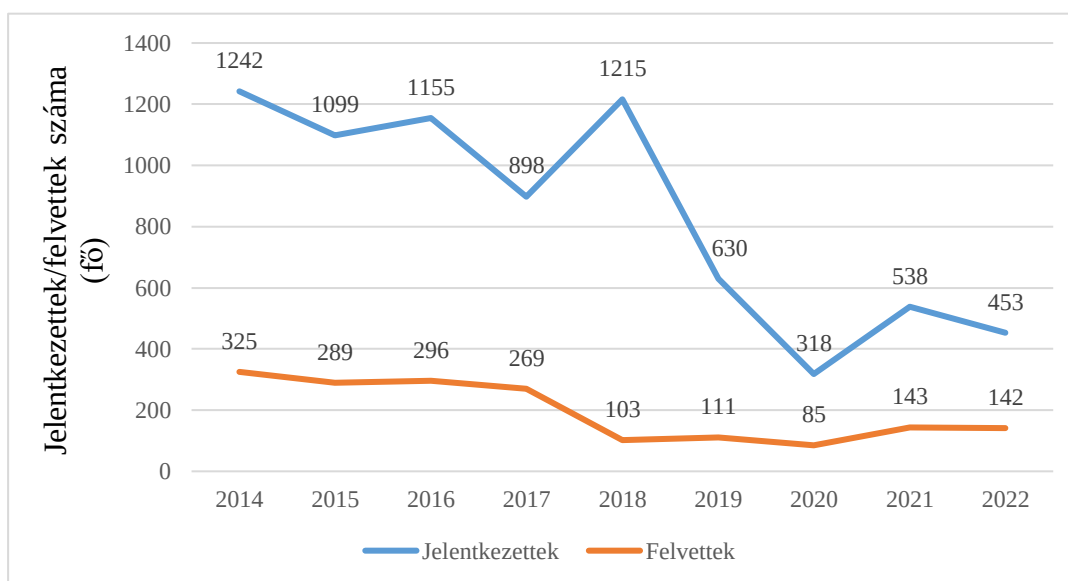
¹⁵ „Törzsadatok”, elérés 2022. szeptember 29., <https://firgraf.oh.gov.hu/prg/torzsadat.php?tabla=kepzeselem&idmezo=kepzeselemid&id=1322>.

¹⁶ „Törzsadatok”, elérés 2022. október 13., <https://firgraf.oh.gov.hu/prg/torzsadat.php?tabla=kepzeselem&idmezo=kepzeselemid&id=1322>.

Közszolgálati Egyetem. E mellett több vidéki egyetem is elkezdte oktatni a képzést. 2006 szeptemberében elindult a képzés a Debreceni Egyetem és a Nyugat-Magyarországi Egyetem Jogi karjain, valamint 2008-tól a Soproni Egyetem, 2009-ben a Miskolci Egyetem, 2012-ben a Pázmány Péter Katolikus Egyetem jogi karjain is megjelent a képzés. Az Óbudai Egyetemen 2014-től hatályossá vált azonban nem lett meghirdetve. Az igazgatásszervező, mint egyetemi alapképzés ezen a néven utoljára 2014-ben lett meghirdetve.¹⁷

Innentől az újonnan létrehozott közigazgatás-szervező alapszak vette át a helyét, amelyet azóta csak a Nemzeti Közszolgálati Egyetem indít és foglalkozik azokkal a hallgatókkal, akiket érdekel a közigazgatás. Nem szabad elhaladni a jog mellett sem, hiszen az alapképzésen nemcsak közigazgatástant, alkotmánytörténeti és közigazgatás-történeti ismereteket kell elsajátítaniuk a hallgatóknak, hanem alkotmányjogot és az Európai Unió jogrendszeréről is kell tanulniuk.¹⁸ Három szakirány közül lehet választani: általános igazgatási szakirány, nemzetközi közigazgatási szakirány, adóigazgatási szakirány. A közigazgatás-szervező alapszak az ország több egyetemén is nyilvántartásba van véve - így például a Miskolci Egyetemen, a Debreceni

Egyetemen, a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen és a Soproni Egyetemen. Azonban ezen egyetemek között egyre népszerűbb lett az igazságügyi igazgatás szak.¹⁹

1 ábra.: A nappali munkarendű k.sz. alapszakra jelentkezett és felvettek száma (saját szerkesztés, forrás: felvi.hu)

¹⁷ „Törzsadatok”, elérés 2022. szeptember 29.,

<https://firgraf.oh.gov.hu/prg/torzsadat.php?tabla=kepzeselem&idmezo=kepzeselemid&id=39>.

¹⁸ Zrt HVG Kiadó, „Mit tanulnak a közigazgatás-szervező szakosok?”, eduline.hu, 2014. február 5., https://eduline.hu/erettsegi_felveteli/Kozigazgatasszervezo_alapszak_2ZB3B4.

¹⁹ „Törzsadatok”, elérés 2022. szeptember 29.,

<https://firgraf.oh.gov.hu/prg/torzsadat.php?tabla=kepzeselem&idmezo=kepzeselemid&id=18598>.

III. Elméleti keretek és kutatási előzmények

1. Területi egyenlőtlenségek

Jelen kutatásunk elsősorban azon érdeklődési körünkre alapul, mely szociológia tanulmányaink során alakult ki, ennek megfelelően az elméleti kereteket is elsősorban a magyar viszonyokkal foglalkozó átfogó művek adják. Ezeken felül a regionális jellegű összehasonlításhoz elengedhetetlen a Központi Statisztikai Hivatal adatbázisa, és annak vizsgálata is, illetve tanulmányoztuk a magyar felsőoktatásban tanuló hallgatók, majd a közigazgatás-szervező, igazgatásszervező szakos hallgatók helyzetét is.

Az elméleti alapokat a magyar társadalom helyzetét átfogóan vizsgáló kutatók, mint Andorka Rudolf és Valuch Tibor művei adják. Andorka leírása szerint a szocializmus rendszerének viszonylagos stabilizáló, kiegyenlítő mechanizmusai ellenére is megfigyelhető a Budapest-vidék határozott ellentéte a korszakban. A szerző kiemeli, hogy történeti távokban is megfigyelhető kettő regionális különbség Magyarországon: az egyik Budapest, Pest megye és a határmenti, távoli megyék között van jelen. A másik a keleti és nyugati nagyrégiók között különbség, amely eleve történelmi távlatokba tekint vissza, de a szocialista ipar szétbomlása után, amely különösen az észak-keleti régiót érintette, még láthatóbbá vált.²⁰

Valuch a rendszerváltás hatásairól egy hosszabb időtáv elteltével tud számot adni, és a régi nehézipari körzeteken kívül külön kiemeli a falusias, leginkább az Alföldre jellemző, térségeket, melyek a szocialista rendszer mezőgazdasági vállalatai, a "téeszek" megszűnése, szétbomlása után kialakult privatizált szféra messze nem rendelkezett akkora gazdasági potenciállal. A piacgazdaság és a külföldi tőke betörése pedig még inkább erősítette ezeket a folyamatokat. Komoly hatással volt a területi egyenlőtlenségek növekedésére is a helyi önkormányzatiság kialakulása is, ugyanis az új rendszer, mely ugyan sokkal nagyobb teret adott az önkormányzatoknak, egyfajta versenyhelyzetet teremtett, ahol az eleve elmaradottabb régiók hátrányos helyzetből indultak. Ennek következtében a különbség köztük, és a fejlettebb régiók között csak tovább nőtt.²¹

Ezen folyamatoknak egyik legfőbb okaként Andorka, a Magyarországon, a volt szocialista országokra általában jellemző, késleltetett városfejlődést nevezi meg. Ezalatt a szerző leginkább arra gondol, hogy Magyarországon igen sok a nagy lakosságú falu, illetve nagyon sok település kapott városi címet, melyeknek azonban a szerző kritériumai szerint, még nincs meg a városias jellege. Ez alatt az alapvető közszolgáltatások hiányára, elégtelenségére gondol, mint az

²⁰ Rudolf, A. (2006). Bevezetés a szociológiába, Osiris Kiadó, Budapest, p. 142.

²¹ Valuch, T. (2015). *A jelenkori magyar társadalom*, Osiris Kiadó, Budapest, p. 54.

egészségügy, tömegközlekedés, közművek. Ezek a folyamatok a rendszerváltás után sem gyorsultak a helyi önkormányzatiság visszaállításával, sőt sok helyen még tovább lassult. Andorka ezt a gazdasági visszaesésnek és az új lakásépítések drasztikus csökkenésének tudta be.²²

Valuch ezen folyamatokat több év távlatából már jobban megvilágította, és a fentiekén kívül kiemelte azt is, hogy a helyi önkormányzatiság visszanyerése, és felerősödése ugyan elindított egy fejlődési folyamatot, de azt igen egyenlőtlenül tette. Ez a valóságban úgy mutatkozott meg, hogy a centrum, és a nyugati, északnyugati területek sokkal nagyobb ütemben fejlődtek, mint a keleti nagyrégió, és Észak-Magyarországon, illetve az Alföldön a fejlődés helyett olyan szintű recesszió indult be, amely válságövezeteket hozott létre, melyeket a beáramló tőke és támogatás mindössze stabilizálni tudott.²³

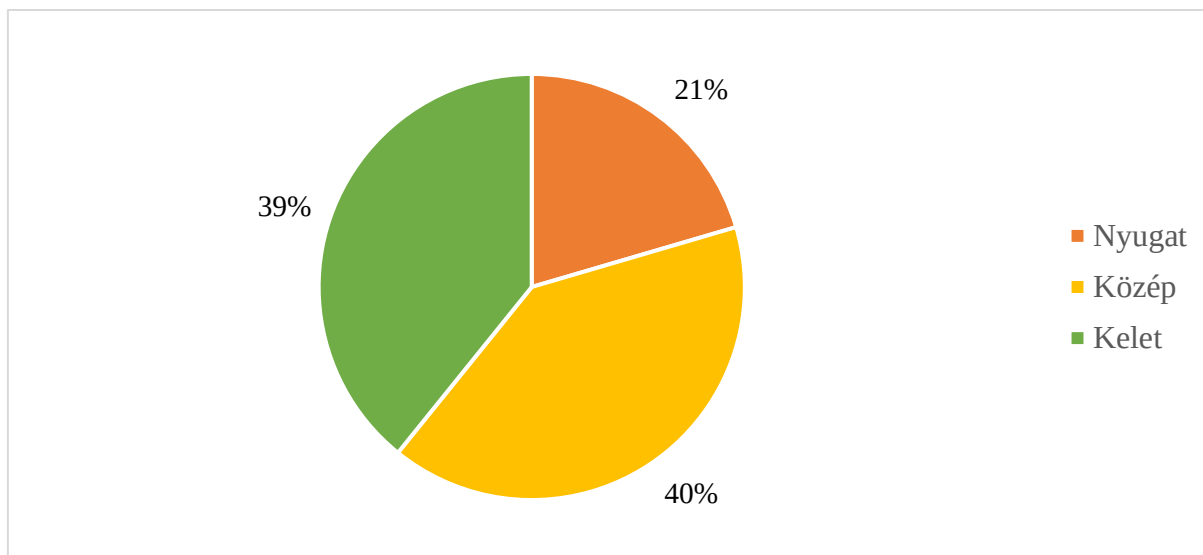
2. A hallgatók területi megoszlása

Ahogy fentebb említettük, a kutatásunk egyik mozgatórugója volt az 1992-ben az Államigazgatási Főiskolán kitöltetett kérdőív volt, azonban ezt a lakóhelyadatokat nem megfelelő mivolta, formátuma miatt nem tudtuk felhasználni, hiszen településtípusra lett csak rákérdezve, megyére nem. A kutatásunkhoz megfelelő területi adatokat elsősorban a Nemzeti Közszerológiai Egyetem Államtudományi és Nemzetközi Tanulmányok Tanulmányi Osztályától kért adatszolgáltatásban kaptuk meg, melyben az aktuális, 2022/23/1-es félévben jogviszonyban lévő hallgatók, illetve a Nemzeti Közszerológiai Egyetemen, a szak 2013-as ilyen elnevezése óta, közigazgatás-szervező szakon diplomát szerzett összes hallgató születési megye szerinti megoszlása látható.

A táblázat adatait feldolgoztuk olyan módon, hogy az az általunk behatárolt nagyrégiók szerinti számokat mutassa.

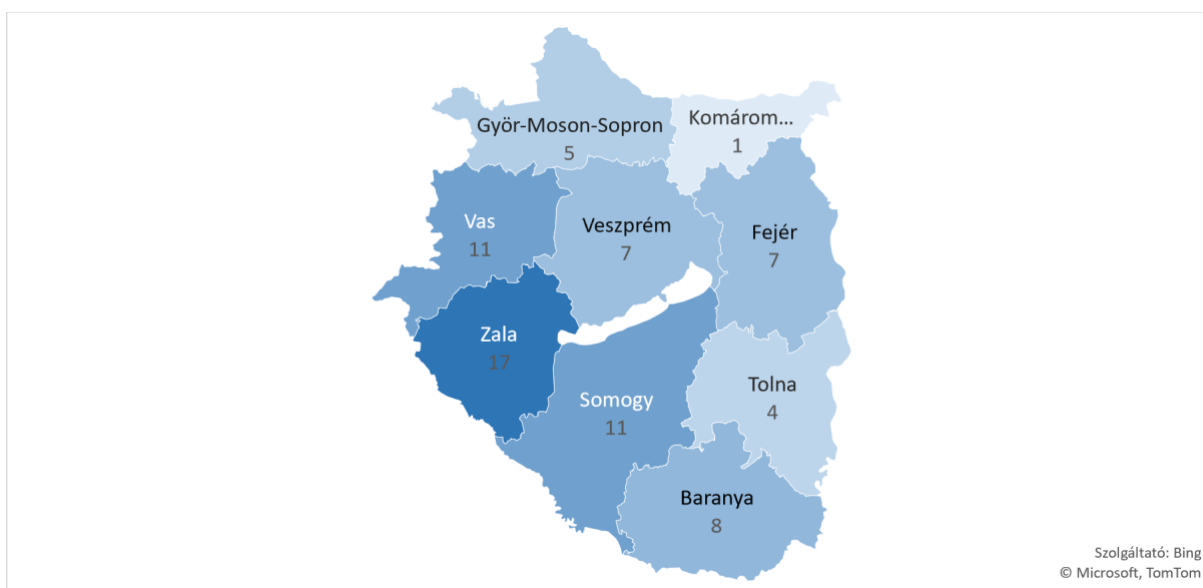
²² Rudolf, A. (2006). Bevezetés a szociológiába, Osiris Kiadó. Budapest, p. 137.

²³ Valuch, T. (2015). *A jelenkori magyar társadalom*, Osiris Kiadó, Budapest, pp. 61-62.

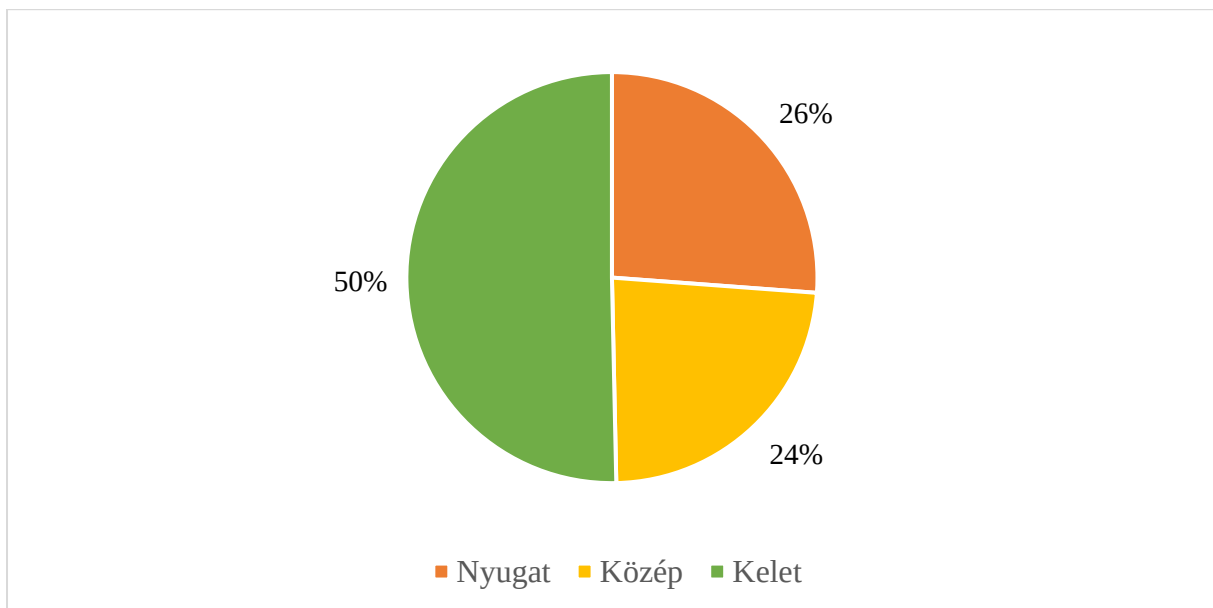
1. ábra: Hallgatók megoszlása nagyrégiók szerint 2022 (fő) (saját szerkesztés, forrás: NKE ÁNTK TO Adatszolgáltatás)

A jelenleg jogviszonnyal rendelkező hallgatók közül 71 érkezett a nyugati nagyrégióból, 140 a centrumból, és 136 a keleti nagyrégióból. (2. ábra)

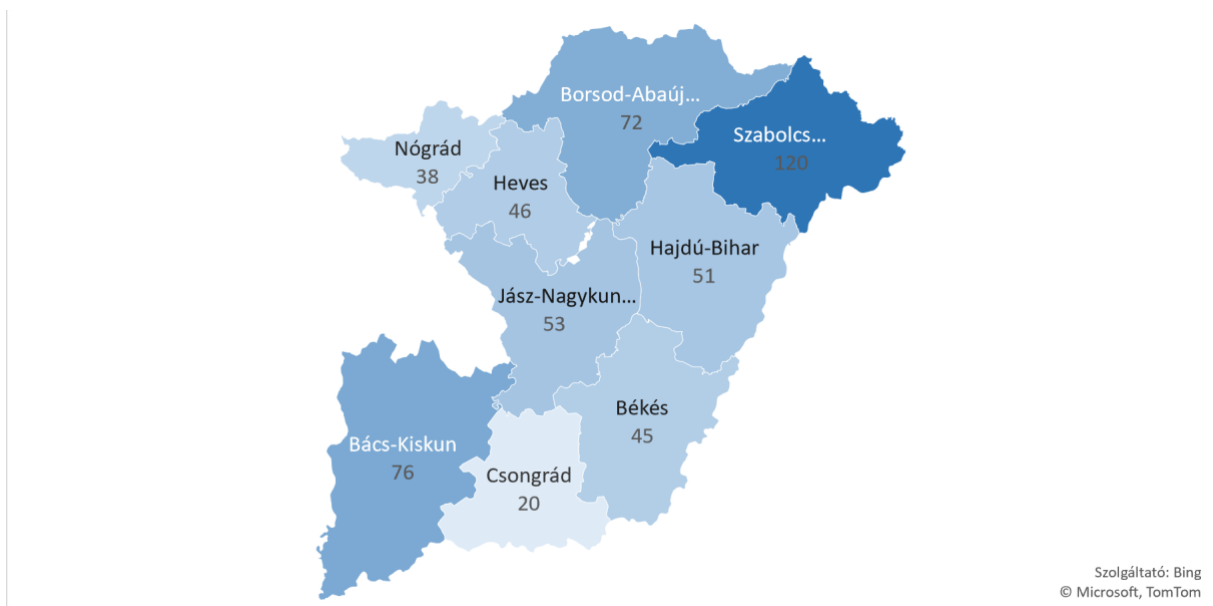
2. ábra: Nyugati hallgatók megoszlása születési megyék szerint 2022 (fő) (saját szerkesztés, forrás: NKE ÁNTK TO Adatszolgáltatás)

Az adatokat tovább bontva a szakirodalmakból lehvivatkozott, illetve a KSH adatai szerint is elmaradott, illetve kiemelkedő régiókból is láthatunk érdekességeket. Az északkeleti régióból 74 hallgató tanul a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen, ami a keletről érkező hallgatók 54%-át teszi ki. (lásd:7. melléklet) Az Észak-Dunántúl régióból pedig mindössze 20 hallgató jár az egyetemre, melyek a nyugati hallgatók kevesebb mint felét teszik ki. Az Észak-Dunántúl régió alatt mi Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom, Veszprém és Fejér megyéket értjük. (3. ábra)

3. ábra: k. sz. diplomások megoszlása nagyrégiók szerint (fő) (saját szerkesztés, forrás: NKE ÁNTK TO Adatszolgáltatás)

Az egyetemen diplomát szerzett diákok vonatkozásában a következő kép rajzolódik ki: A nyugati nagyrégióból 271 hallgató szerzett diplomát, a centrumból 243, a keleti nagyrégióból pedig 521 diák. (4. ábra)

4. ábra: Keleti k. sz. diplomások megoszlása a születési megyék szerint (fő) (saját szerkesztés, forrás: NKE ÁNTK TO Adatszolgáltatás)

A 271 nyugati hallgatóból 111 származik az Észak-Dunántúli régióból, amely 41%-ot jelent (lásd: 8. melléklet), az 521 keleti hallgatóból pedig 276 származik a négy vizsgált északi megyéből (5. ábra).

A fentebb látható adatok elemzését abban a tudatban végeztük el, hogy az egyenlőtlenségek oly egyszerű demográfiai mutatókban is megfigyelhetők, mint a népsűrűség. A KSH 2022 január 1.-i adatai alátámasztja azt a közismert tényt, hogy a Közép-Magyarországi nagyrégió messze a legnagyobb népsűrűséggel rendelkezik az országban. Ennek fényében is érdekfeszítőek a kapott adatok. Ezen felül jól látható az is, hogy az általunk vizsgált Északkelet-Magyarország 82,49-es népsűrűségével az ország sűrűbben lakott területei közé tartozik. Az is egy kiemelendő tény, hogy az ország legsűrűbben lakott „vidéki” megyéjéből, Komárom-Esztergomból, a maga 131,80-as népsűrűségével, alig érkeznek hallgatók az egyetemre.²⁴

3. Népeség térbeli mozgása, földrajzi mobilitás

A kimutatás a hallgatókat lebontja nappali és levelező tagozat szerint, azonban, miután a kérdőívek alanyai nappali tagozatos diákok, mi az utóbbit figyelmen kívül hagytuk. Az érvényben lévő adatvédelmi előírások miatt nem állt módunkban ennél pontosabb kimutatást kapni, és ez kettő aggályt is felébresztett bennünk. Az egyik az, hogy az aktuális hallgatóknál nem látjuk a passzív jogviszonyos diákokat, azonban végsősoron arra a következtetésre jutottunk, hogy ez a szám annyira elenyésző, hogy nem befolyásolja az eredményeinket. A másik problémakör a születési megyék adatban van, hiszen mi a kérdőívünkben állandó lakóhelyükről kérdeztük a hallgatókat. Ebben az esetben a magyar lakosság földrajzi mobilitással kapcsolatos kutatásaival szeretnénk megvédeni azt, hogy ezek az adatok miért ugyanúgy relevánsak a kutatásunk szempontjából.

A népeség térbeli mozgásával kapcsolatban Valuch azon megállapításokra jutott, hogy a lakosság nagy része csak a munkavállalás miatt vált rugalmasabbá, de ez leginkább a napi ingázás emelkedő számaiban mutatkozik meg, sőt ez a folyamat arra is enged következtetni, hogy a nőtt nagyvárosok környező településeire kiköltözők száma, akik azonban a munkahelyüket megtartották, ezzel gyarapítva a napi ingázók számát.²⁵ Ezen elméletet alátámasztja a Központi Statisztikai Hivatal állandó belföldi vándorlásról készült STADAT táblázata is. Budapest a 2000-es évek elején jelentősnek mondható negatív bevándorlási mérlege, mely ugyan mérséklődött, azonban a 2020-as évek elejére ismét visszaerősödött.²⁶ A vidéki területekre pedig Csizmady és társszerzői szerint jól megfigyelhető, hogy ugyan jellemző a perifériáról a centrum felé vándorlás, és a lakosság 4-6%-a költözik másik településre évente,

²⁴ 8.1.2.1. Terület, településsűrűség, népsűrűség, 2022. január 1., STADAT-tábla, Központi Statisztikai Hivatal

²⁵ Valuch, T. (2015). *A jelenkori magyar társadalom*, Osiris Kiadó, Budapest, pp. 70

²⁶ 22.1.2.13. Állandó belföldi vándorlás megye és régió szerint, STADAT-tábla, Központi Statisztikai Hivatal

azonban ezek jellemzően kis távolságú költözések, és Budapesten kívül a régiók nagyvárosai, illetve Nyugat-Dunántúl nagyvárosai is kedvelt költözési célállomások.²⁷

4. Közigazgatás, mint biztos pálya

A hallgatók céltudatossága, a közigazgatási pályáról, és ez által a közigazgatás-szervező képzésről alkotott képe, azzal kapcsolatos biztonságérzete sarkalatos pontja a kutatásunknak. Azonban az előzetes kutatások azt bizonyítják, hogy ez az egész felsőoktatásra, illetve a diplomás végzettségre elmondható. Az Aktív Fiatalok Magyarországon kutatócsoport 2011 óta vizsgálja a magyar egyetemisták helyzetét. A kutatást Szabó Andrea 800 fős mintával végezte és a jövőkép kérdése a kutatás 2015-ös, illetve 2019-es megisméltésekor került előtérbe. A kutatás rávilágít arra, hogy a biztos jövőkép összefügg az anyagi helyzettel is, azonban általánosságban elmondható, hogy 2015-ben minden második magyar egyetemista viszonylag biztosnak tartotta jövőjét. A 2019-es kutatás ugyan egy kis romlást mutat a jövőképet illetően, de inkább a pozitív tendenciák megállásáról, a viszonyok megszilárdulásáról van szó.²⁸

A közigazgatás-szervező szakhoz közelebb álló területről is vannak kutatások, ahogy fentebb is említettük, az igazgatásszervező szakot 2012 előtt több intézmény is oktatta, köztük a Debreceni Egyetem is. A képzés DE Állam és Jogtudományi Karának gondozásában működött, és a hallgatói körében végzett egy pályaválasztással, jövőképpel kapcsolatos kutatást az intézmény egyik oktatója, Fónai Mihály, több ízben is. A kutatás fő profilja a joghallgatók helyzete. A joghallgatók esetében persze szerteágazóbb az érdeklődés a klasszikus igazságügyi, jogi hivatások között és a közigazgatási pálya alig szerepel a terveikben. Nagyon markáns tendencia a kutatás alapján, hogy az összes, aktív és végzett, hallgató elsősorban az állás biztonsága miatt választotta az adott szakot, szakmát. Az elsőéves hallgatók közül 2006 és 2008 között 225 igazgatásszervező szakos diákot kérdezett meg. A megkérdezettek 88%-a közigazgatásban, államigazgatásban képzelte el a jövőjét, és az is ez érdekes jelenség, hogy nagy részük szeretne még egy diplomát szerezni a képzés elvégzése után, amely a jogászdiploma vonzerőjét is mutatja.²⁹

²⁷ Csizmady, Adrienne and Győri, Ágnes and Kőszeghy, Lea and Rácz, Attila (2020) *Területi mobilitás és a magyar társadalom integrációs csoportjai*. In: Mobilitás és integráció a magyar társadalomban. Argumentum Publishing House; Centre for Social Sciences, Budapest, pp. 135-167.

²⁸ Szabó Andrea (2019): A magyar egyetemisták és főiskolások politikai integrációja 2019-ben, Aktív Fiatalok kutatás negyedik hullám, Heinrich Böll Stiftung, pp. 22-23

²⁹ Fónai, M. (2018). Az ideálkép és a valóság: (jogi kari) hallgatói pályatervet változásai az egyetemi életútban. *Pro Futuro*, 8(2), 81–113. <https://doi.org/10.26521/Profuturo/2018/2/4721>

Az előzetes intuíciónkat arra a tényre is alapoztuk, hogy a közigazgatásban munkát vállalók számára adott a közszolgálati életpályamodell, amely a pálya kiszámíthatóságát hivatott biztosítani. Természetesen a magánszektorban is létezik az életpálya fogalma, azonban a jogviszony jellemzően belső normákkal van szabályozva, ellenben a közszféra közjogi normákkal szabályozott közeg. A munkajogi vonatkozásai is különbözőek a közszférának a magánszférától. A munkajogviszony általánosan határozatlan időre szól, csak kivételes esetekben köthető a szerződés határozott időtartamra. A köztisztviselők és közalkalmazottak bérezését is aktívan alakítja és befolyásolja az állam az előmeneteli, illetve illetményrendszer alkalmazásával.³⁰ Ugyan a belső normák is lehetnek ugyan stabilizáló hatással, azonban jellegük miatt azok csak a kibocsátó szervezetre, és az adott szervezet munkavállalóira terjed ki. A közjogi szabályozás azonban az összes munkáltatóra kiterjed, az életpályát teljesen átfonva, és sokszor politikai, közjogi, közigazgatási megfontolás áll mögöttük. Az előbb felsoroltak a magánmunkajogra értelemszerűen nem jellemzőek. A magánszférában nem található meg az szintű integritás sem, amely a közszolgálatban a szigorú összeférhetlenségi szabályok által biztosítva van.³¹

A kutatásunknak a Nemzeti Közszolgálati Egyetem keretein belül is van már előzménye. A 2013-ban megjelent kutatás, az akkori Közigazgatás-tudományi Kar hallgatói körében 2012-ben készült kérdőíves felmérésre, illetve a 2009-ben, még a Budapesti Corvinus Egyetemen ezen a szakon hallgató diákok körében végzett felmérésre alapul. A kérdőív mind nappali tagozatos, mind levelező tagozatos hallgatók körében kitöltésre került. A kutatást az egyetem egyik oktatója, Kukoda Andrea végezte, és elsősorban a hallgatók pályaválasztási motivációit kereste nyílt és zárt végű kérdésekkel. A kutatásban emellett rákérdezett a szakmaválasztás idejére, és a szak a felvételi lapon a megjelölési sorrendben elfoglalt helyére, illetve a diploma megszerzése utáni terveikről is kérdezte őket. A nyílt végű kérdések leggyakoribb válaszai a diplomás végzettség által biztosított bővebb lehetőségeket, a jó megélhetéshez elengedhetetlennek tartott diplomát jelentik, melyek az Aktív Fiatalok Magyarországon kutatócsoport eredményeivel mutatnak igen nagy hasonlóságot, tükrözik az egész felsőoktatásra elmondható véleményt. A közigazgatási pálya mellett pedig a pálya kiszámíthatósága, illetve az ebből fakadó biztonságérzet miatt tették le a diákok a voksukat. A 2012-es kutatásban az intézmény választásának indokaként az intézmény lakóhelyhez való közelségét emelték ki a hallgatók elsősorban, illetve nagyon sok hallgatónak játszott szerepet a

³⁰ Halmos Sz., & Petrovics Z. (2017). *Munkajog*. <https://tudasportal.uni-nke.hu/xmlui/handle/20.500.12944/100413>

³¹ Hazafi, Z., György, I., Merkovity, N., Szakács, G., & Szakács, É. (2019). Kormányzati személyzetpolitika.

döntésében az új egyetem biztosította magas keretszám, az államilag támogatott helyek magas száma, és az alacsony ponthatár, mellyel be lehetett jutni a képzésre. A zárt végű kérdések skálán megadható válaszai a nyílt kérdések alapján megállapított állításokat támasztják alá. A közigazgatásban elhelyezkedésre utaló állítás 2009-es 4 pont feletti értéke az 1-5-ig terjedő skálán a hallgatók céltudatosságáról árulkodik, ezt a képet azonban rontja némiképp a mindössze 3,3-as érték, mely 2012-ben jött ki. Szintén fontos kiemelni, hogy itt is erősen megjelenik a második diploma szerzésére a hajlandóság, mindkét évben a hallgatók kicsivel kevesebb, mint fele úgy gondolta, hogy szüksége van egy második diplomára a képzés elvégzése után. A felvételi lapon a szak helye a sorrendben is sok dologról árulkodik, és a nappali tagozatos hallgatók körében fel lehet fedezni a pályaválasztási bizonytalanságot, azonban saját véleményünk szerint a kitöltők háromnegyede elég jó aránynak mondható, a legnépszerűbb alternatíva pedig valamilyen jogi képzés volt, illetve 2012-ben az NKE más karjai is népszerűnek bizonyultak. A szakma iránti elköteleződés is egy kissé bizonytalan képet mutat, a 2009-es 85%-os érték után 2012-ben csak a hallgatók 74%-a válaszolt biztos igennel arra kérdésre, hogy a közigazgatásban, szakmájában szeretne elhelyezkedni.³²

Ezen elméleti keretek közt, illetve a fentebb ismertetett kutatások eredményeinek megismerése után vágtunk bele a kérdőív összeállításába, illetve a nagyobb kutatócsoporttal való közös munkába, mely a felméréssel kapcsolatban zajlott. A továbbiakban a kutatás módszerét, és az elemzés módját szeretnénk ismertetni.

IV. Empirikus elemzés

1. Kérdőíves felmérés bemutatása

Kutatásunk központi eleme a kérdőív, amely az 1992-es kérdőív mintáját követi és kisebb módosításokkal van kiegészítve. A kérdőív vonatkozik tehát a hallgatók családi hátterére, a jelentkezésük mögött álló motivációkra és okokra. Az egyetem által támasztott követelményekről, azoknak teljesíthetőségéről is kérdez, valamint kitér arra is, hogy mennyire vannak megelégedve a képzéssel és az egyetemi tanulmányaik egyéb aspektusaival. Végül sorban pedig meg lettek kérdezve a jövőképükkel kapcsolatban és a szakról alkotott véleményükről. A kérdőív kitöltése anonim módon történt. A kérdőívet 1992-ben 242-en töltötték ki papír alapon. A mostani 2022-es kérdőívet pedig személyesen juttattuk el a hallgatókhoz előadásokra, mindhárom évfolyam elektronikus úton tudta kitölteni a kérdőívet.

³² Kukoda, Andrea (2013) *Miért éppen a közigazgatás?: Az igazgatásszervezői szakma választásának motivációi (kérdőíves felmérés a Közigazgatás-tudományi Kar hallgatói körében)*. Pro Publico Bono – Magyar Közigazgatás (2). pp. 65-73. ISSN 2063-9058 (nyomtatott); 2063-9066 (online)

Kérdőívünket a három közigazgatás-szervező évfolyamról összesen 208-an töltötték ki, a LimeSurvey segítségével és annak hatályos (2020. augusztus 7.) adatvédelmi szabályai szerint.³³

2. A kérdőív felépítése

Az 1992-es kérdőív mintájára készített kérdőív 8 fő szakaszból áll. Az első szakaszban a demográfiai adatok jelennek meg, a második szakasz a szülők adataival foglalkozik. A harmadik szakasz a hallgatók egyetem előtti életükre kérdez rá, majd a negyedik rész rátér az egyetemi jelentkezésre. Az egyetemi jelentkezés után értelemszerűen az ötödik szakaszban az egyetemi élet következik, majd azt követi a hatodikban az egyetem utáni élet. Az utolsó két szekcióban a hallgató munkavállalási hajlandóságáról és az egyetemről/szakról/közigazgatásról alkotott véleményükről szerepelnek kérdések.

3. Módszertan

A kérdőívünkre kapott válaszokat először az Excel segítségével összegeztük, megszűrtük és kódoltuk. Az adatok részletesebb elemzését az IBM SPSS statisztikai programcsomag segítségével végeztük el, majd az eredményekből a dolgozatban bemutatott diagramokat szintén az Excel segítségével végeztük el. Az SPSS-ben lefutott elemzések során Sajtos László és Mitev Ariel könyve alapján haladtunk elsősorban.

Nekünk viszont a feladatunk, hogy a megfelelő elemeket tápláljuk be hozzá. Azonban az eredmények értelmezhetőségének biztosítása miatt a program megköveteli az adatok jellegéhez igazodó eljárás megválasztását. A mi választott és egyben megfelelő eljárásunk a kereszttábla-elemzés.

A kereszttábla-elemzés egy széles körben elterjedt elemzési módszer, amely két vagy több változó közötti összefüggést vizsgál, illetve ezek kombinált gyakorisági eloszlását mutatja. Az elemzés során arra keressük a választ, hogy két nominális vagy ordinális változó kapcsolatban áll-e egymással. Nominális, melyeknél a válaszok között nincs értékváltozás (pl. nem, lakóhely), ordinális esetében van rangsor a válaszok tekintetében, azonban nem tudni mekkora (pl. egy betegség előrehaladtának mérése).

Az ezzel a mérésfajttával kapcsolatos statisztikák közül talán a legtöbbször előforduló a Pearson-féle χ^2 -négyzet statisztika, amely a két változó összefüggésének statisztikai

³³ Carsten Schmitz, „DATA PROTECTION POLICY”, elérés 2022. október 4., <https://limesurvey.org/privacy-policy>.

szignifikanciáját méri. Ez megmutatja, hogy van-e statisztikai összefüggés a két változó között. A vizsgált tényleges értékek mellett szükség van az elvárt értékekre is, amelyek a megfigyeléseknek egy olyan elosztását jelenti, amely esetben nincs összefüggés a két változó között. Abszolút számokra van szükség minden esetben egy kereszttábla számításához. Ha csak relatív adatok állnak rendelkezésre, először transzformálnunk kell azokat. A χ -négyzet statisztika egyik fő jellemzője és hibafaktora, hogy érzékeny a mintának a nagyságára, mivel lineárisan függ a minta elemszámától. Tehát ugyanolyan eloszlásoknál előfordulhat az a jelenség, hogy két változó alacsony mintaelemszámnál nem mutat szignifikáns eredményt, míg viszonylag magas elemszám esetén már igen. Ez azért is nagyon fontos mivel általában a kapcsolat két változó között akkor érdekes, ha az összefüggés statisztikailag szignifikáns. Ha a kapott érték 0,05 alá esik ($p < 0,05$) akkor beszélhetünk szignifikáns összefüggésről, tehát van kapcsolat két változó között. De, ha ez a szám egyenlő vagy nagyobb, mint 0,05 ($p = 0,05$ vagy $p > 0,05$), akkor nem beszélhetünk szignifikáns összefüggésről, tehát megállapítjuk, hogy nincs, vagy csak véletlenszerű a kapcsolat a változók között. Fontos kitétel, hogy a kereszttábla mátrixának celláiban, 5-nél több értéknek kell lennie, amennyiben a cellák minimum 20%-ában a mennyiségre utaló adatok nem érik el az 5 darabot/főt, akkor a χ -négyzet próba adatait nem vehetjük figyelembe.

A kapcsolat erősségét eltérő mutatókkal mérjük attól függetlenül, hogy a változók nominális vagy ordinális skálán mértek. A nominális skálánál alkalmazandó a Cramer V együttható, mint szimmetrikus mutató, amely kapcsolódik a χ -négyzet statisztikai értékéhez. A Cramer V együttható a legmegbízhatóbb mutató a szignifikancia szint erősségének megvizsgálatára. A teszt megmutatja, milyen erős két változó közötti szignifikáns kapcsolat. Az értéke 0 és 1 között terjedhet, amennyiben az értéke 0,5 alatti, akkor egy gyenge kapcsolatról beszélhetünk, 0,5-ös értéknél közepes erősségű kapcsolatról, míg 0,5 és 1 között erős kapcsolatról, 1-től pedig függvénytől kapcsolatról beszélhetünk.

Ezek után tekintsük át a kereszttábla-elemzés feltételeit is. Hiszen ezeknek teljesülniük kell ahhoz, hogy a kapott mutatók értékeit helyesen tudjuk értelmezni. Ezekből pár példa lehet, hogy a megfigyelés nem szerepelhet egyszerre két vagy több cellán. Tisztázni kell, hogy melyik változó befolyásolja a másikat. A χ -négyzet próbái a következők: az elvárt értéknek minden cellában legalább 1-nek kell lennie, illetve a cellák maximum húsz százalékában lehet a várható érték kisebb, mint 5. ³⁴

³⁴ „Sajtos László, Mitev Ariel - SPSS Kutatási És Adatelemzési Kézikönyv PDF | PDF”, Scribd, 137–57, elérés 2022. október 4., <https://www.scribd.com/doc/88771161/SPSSkonyv>.

V. Kérdőíves felmérés eredményei

1. A válaszadók összetétele

A 2022/23-es tanév első félévében a nappali tagozatos közigazgatás-szervező szakos hallgatók körében lezajlott kérdőíves felmérés során elért 59,9%-os visszaérkezési arány igen magasnak mondható, még úgy is, hogy a Tanulmányi Osztálytól kapott adatokból nem állt módunkban kiszűrni a, szerintünk jelentéktelen számú, passzív jogviszonyos hallgatót. Az 1992-es felmérés esetében nincs lehetőségünk lemérni ezt az adatot, ugyanis nincs lehetőségünk lemérni azt, hogy a kérdőív kitöltése pillanatában hány hallgató járt az Államigazgatási Főiskolára. Azonban összesen 243 válasz érkezett vissza. A válaszadók nemek szerinti megoszlása szerint a női hallgatók vannak túlsúlyban, 1992-ben a válaszadók 66,5%-át, 2022-ben pedig a 71,6%-át teszik ki. Az évfolyam szerint megoszlás a következőképpen alakult a két felmérés esetében: a 30 évvel ezelőtti kérdőívnel az elsőévesek a kitöltők 47,5%-át, a másodévesek a 34,2%-át, a harmadik évfolyam pedig a 18,3%-át teszi ki. Idén az összes kitöltő 45,2%-a elsőéves, mellyel ez az évfolyam a legaktívabb, a másodévfolyam 38,9%-ot teljesített, a harmadévfolyam pedig a kitöltők 15,9%-át teszi ki. A hallgatók nagy része biztos volt a választásában mindkét esetben, a mostani diákok 64%-a, a 1992-es hallgatók 67%-a jelölte meg első helyen a szakot a jelentkezési lapján. Külön érdekesség, hogy a jelenlegi közigazgatás-szervező hallgatók mindössze 21,2 %-a kollégista, miközben három évtizeddel ezelőtt az igazgatás-szervező szakos diákok 38,1%-a vette, vehette igénybe a kollégiumi ellátást.

2. A közigazgatás-szervező hallgatók regionális beágyazottsága

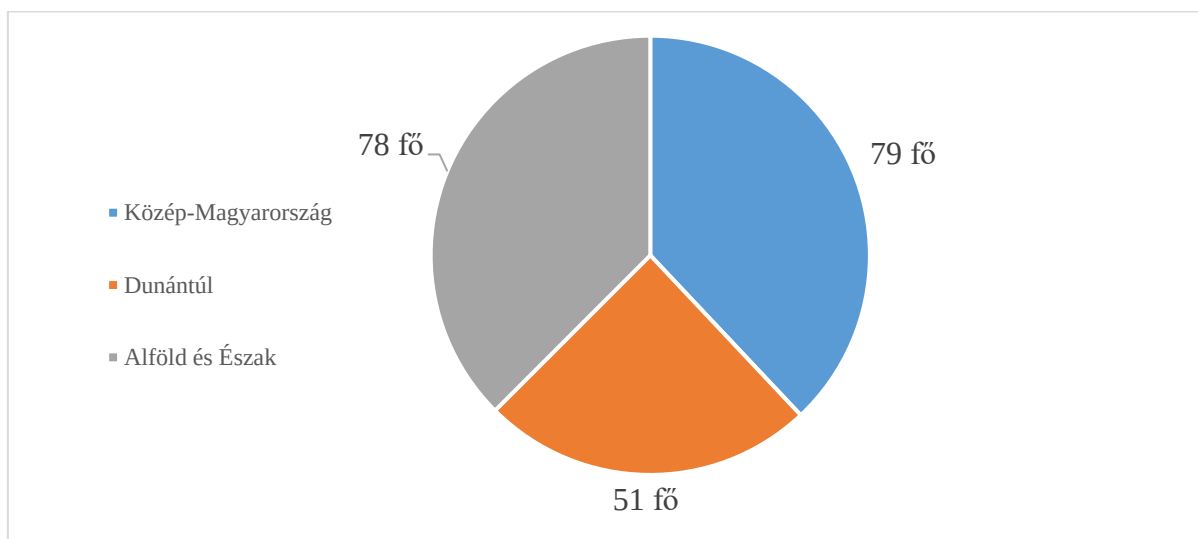
A szakirodalom alapján tehát jól elkülöníthető a társadalmi viszonyok szerint Magyarország három nagy területre, amelyek az Európai Unió 2016-os szabályozása szerint³⁵ NUTS1-es régióknak tekintendők. Az első a fővárossal (Budapesttel) és Pest megyével azonosítható, amelyet Közép-Magyarországnak neveznek, a második a Dunántúl, amely Magyarország dunántúli NUTS2-es régióiból áll, tehát Közép-Dunántúlból, Nyugat-Dunántúlból és Dél-Dunántúlból. A harmadik egy érdekes megnevezést kapott az Európai Unió szabályozásba. Ez pedig Alföld és Észak, amely áll Észak-Magyarországból, Észak-Alföldből és Dél-Alföldből. Az előbb leírt területi felosztás szerint az alábbi módon oszlanak meg a közigazgatás-szervezős hallgatók.

³⁵ „Commission Regulation (EU) 2016/2066 of 21 November 2016 Amending the Annexes to Regulation (EC) No 1059/2003 of the European Parliament and of the Council on the Establishment of a Common Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS)”, 322 OJ L § (2016), <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/2066/oj/eng>.

1. táblázat: A hallgatók megoszlása régiók szerint a kitöltések alapján (fő) (saját szerkesztés, forrás: kérdőív)

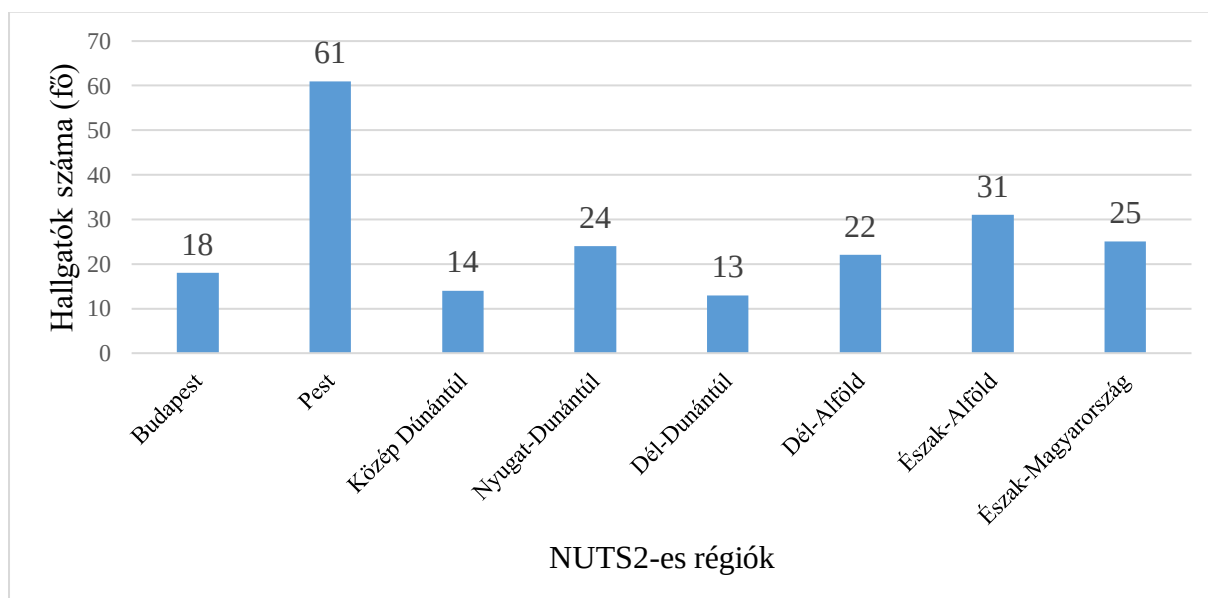
Hallgatók száma régiók szerint			
Régiók			Hallgatók száma (fő)
NUTS1	NUTS2	NUTS3	
Közép-Magyarország	Pest	Pest	61
	Budapest	Budapest (főváros)	18
Dunántúl	Közép-Dunántúl	Komárom-Esztergom	1
		Fejér	10
		Veszprém	3
	Nyugat-Dunántúl	Győr-Moson-Sopron	5
		Vas	8
		Zala	11
	Dél-Dunántúl	Baranya	2
		Somogy	6
		Tolna	5
Alföld és Észak	Dél-Alföld	Bács-Kiskun	11
		Békés	9
		Csongrád-Csanád	2
	Észak-Alföld	Jász-Nagykun-Szolnok	12
		Hajdú-Bihar	8
		Szabolcs-Szatmár-Bereg	11
	Észak-Magyarország	Borsod-Abaúj-Zemplén	11
		Heves	8
		Nógrád	6
Összesen			208

A továbbiakban pedig ábrázoljuk részletesen a régiók besorolása szerint a hallgatók területi megoszlását.

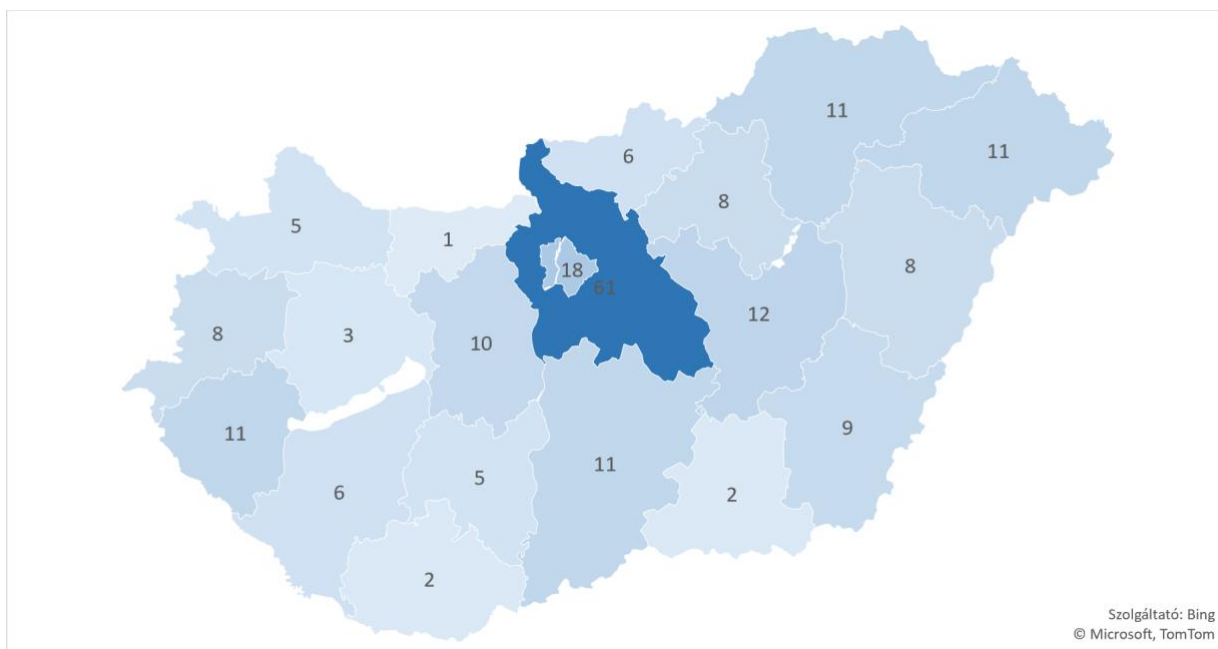
5. ábra: A k.sz. hallgatók megoszlása NUTS1-es régiók szerint (fő) (saját szerkesztés, forrás: kérdőív)

Az adatok alapján és az ábra szemléltetésével jól láthatjuk, hogy melyik az a két nagy régió, ahonnan a legtöbben jelentkeznek. Külön érdekes ez abból a szempontból, hogy míg Közép-Magyarország csak a fővárosból és Pest megyéből áll, addig a két nem központi régió 9-9 megyéből tevődik össze. Ennek ellenére, habár nüansznai különbséggel, de a három régióból Közép-Magyarországról származik a legtöbb közigazgatás-szervező hallgató. Azonban, ha egy másik szemszögből vizsgáljuk az adatokat kijelenthető, hogy többen származnak a köznyelvben használt 'vidékről', mint az ország központjából.

6. ábra: Hallgatók megoszlása a NUTS2-es régiók szerint (fő) (saját szerkesztés, forrás: kérdőív)

A régiók NUTS2-es besorolásakor a vizsgált adatok alapján már megállapítható és az ábra alapján látható a közigazgatás fejnehézsége. De, ami ennél is fajsúlyosabb eredményeket mutat az a megyék szerinti felbontás.

8. ábra: Hallgatók száma megyék szerint (fő) (saját szerkesztés, forrás: kérdőív)

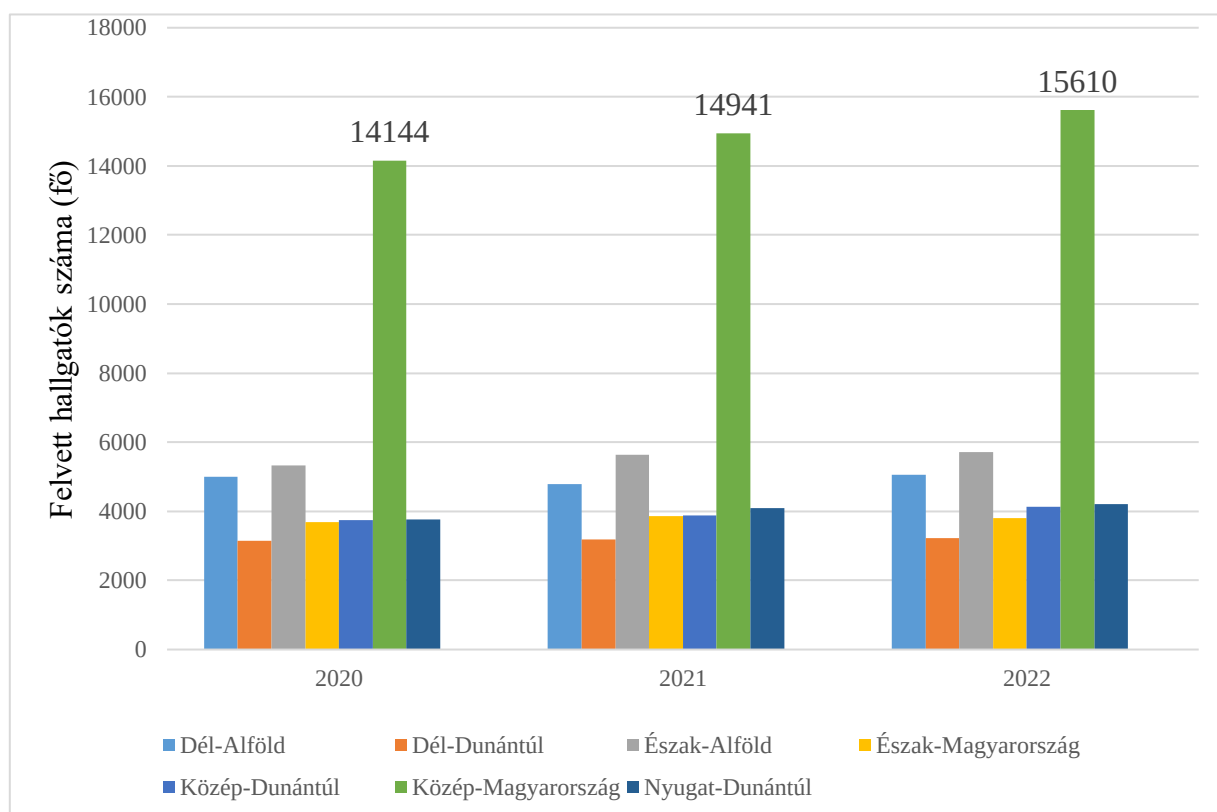
Az ábra is jól szemlélteti, hogy a megyék közül a közigazgatás-szervező hallgatók legnagyobb része Pest megyéből származik és ezután követi komoly lemaradással a főváros, Budapest. A köznyelvben 'vidéknek' nevezett megyék között nagy eltérések nem találhatók. Az adatok és az ábra szemléltetése alapján kijelenthető a közigazgatás-szervező képzés fejnehézsége. Ez azonban azt is jelenti, hogy a korábbi feltételezésünk miszerint az Észak-Keleti régióból származnak a legtöbben **megdőlt**. Ezt az alábbi táblázat is jól szemlélteti.

2. táblázat: Első hipotézis vizsgálata (saját szerkesztés, forrás: kérdőív)

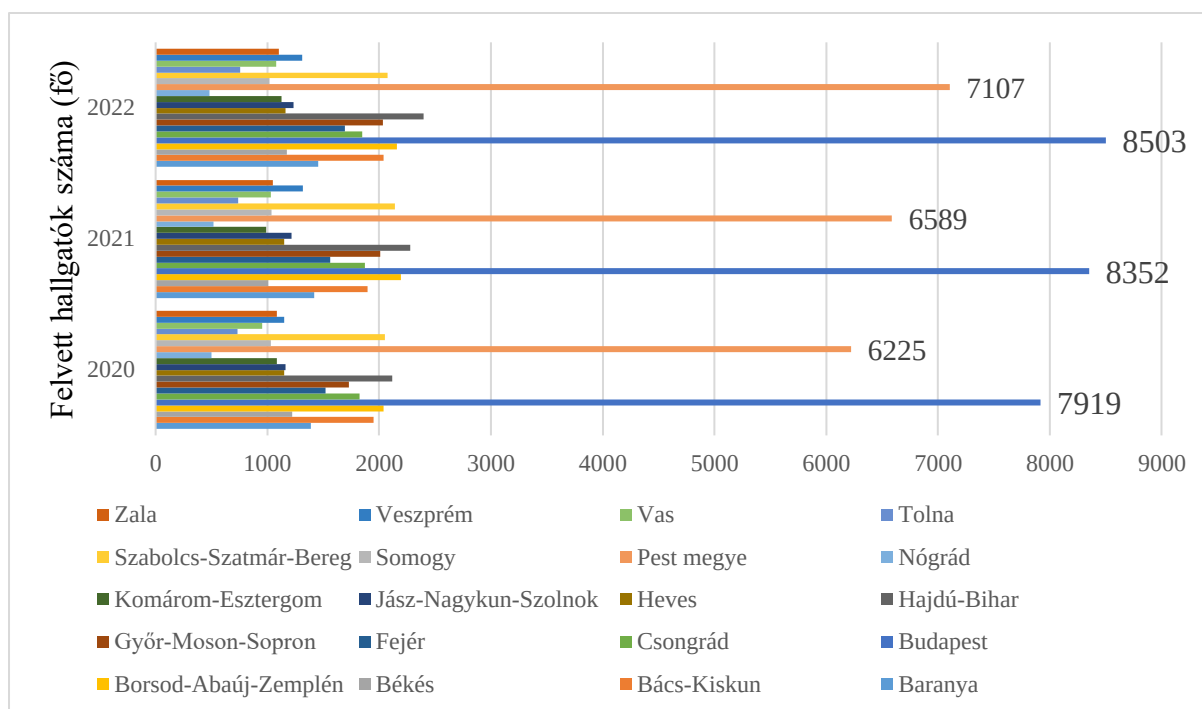
Régió	Megyék	Hallgatók száma (fő)	Összesen (fő)
Közép-Magyarország	Pest megye	61	79
	Budapest (főváros)	18	
Észak-Keleti régió	Nógrád	6	36
	Heves	8	
	Borsod-Abaúj-Zemplén	11	
	Szabolcs-Szatmár-Bereg	11	
			115

Az adatok alapján megfigyelhető, hogy az Észak-Keleti területről származók száma összesen még csak Pest megye hallgatóit sem haladja meg, nem, hogy ahhoz még hozzávetve a fővárost is. Ez az erős eredmény megcáfolja minden előzetes általános tapasztaltunkat és feltételezésünket, sőt nem csak a mienkét, de még oktatóinkét is. A kérdőíves kitöltések még a Tanulmányi Osztály által kapott adatokon alapuló intézményeinknek is ellent mond. Hiszen ott megfigyelhető volt a diplomások körében egy erős keleti túlsúly (3. ábra).

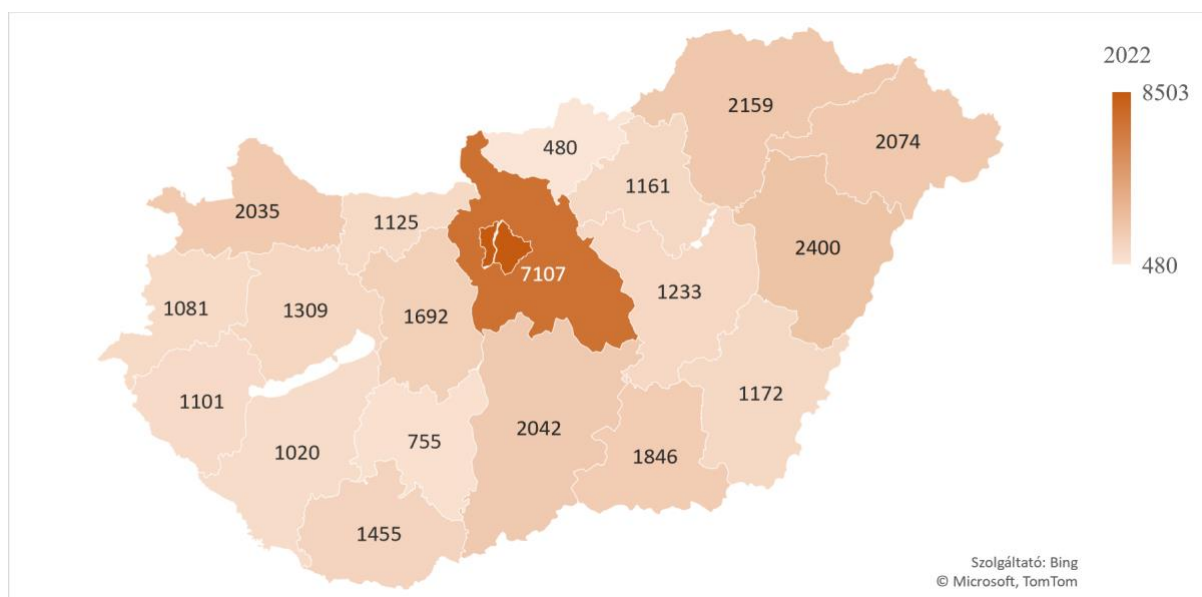
A kapott eredmények alapjául szolgálhat az egész magyar felsőoktatás helyzete. A felvi.hu adatai alapján megfigyelhető országos szinten az a tendencia, amely nálunk kisebb intézményi szinten. Évről évre többen jelentkeznek hallgatók Közép-Magyarországról, tehát Pest megyéből és Budapestről, a fővárosból a felsőoktatásba. Ezt a tendenciát jól mutatják az alábbi ábrák is. A Közép-Magyarországi hallgatók száma olykor 7-szerese, 8-szorosa más, nem Közép-Magyarországi megye hallgatóinak számának. Bár a felvi-s adatokban megfigyelhető Budapest abszolút többsége, addig érdekes, hogy a mi kérdőíves kutatásunk eredményeiben maga Pest megye uralja le az adatok többségét.

7. ábra: Alapképzés, osztatlan mesterképzés nappali munkarendben, mindkét finanszírozási formában felvett hallgatók száma régiók szerint (saját szerkesztés, forrás: felvi.hu)

8. ábra: Alapképzés, osztatlan mesterképzés nappali munkarendben, mindkét finanszírozási formában felvett hallgatók száma megyék szerint (fő) (saját szerkesztés, forrás: felvi.hu)

9. ábra: Alapképzés, osztatlan mesterképzés nappali munkarendben, mindkét finanszírozási formában felvett hallgatók száma megyék szerint (fő) (saját szerkesztés, forrás: felvi.hu)³⁶

³⁶ Budapest: 8503

3. A közigazgatási munkavállalás területi különbségei

Az elméleti keretek alapján merült fel bennünk, hogy megvizsgáljuk első sorban azt, hogy van-e összefüggés a közigazgatás-szervező hallgatók származása és a közigazgatási munkavállalási vágyuk között. Hiszen a szakirodalom alapján jogosan feltételezhető, hogy a fejlett Közép-Magyarország és a többi 'elmaradottabb' régiók közül a nem Közép-Magyarországról származó hallgatók számára lehet kecssegtetőbb a közigazgatási pálya biztonsága és a biztos megélhetés.

3. táblázat Második hipotézis vizsgálata (saját szerkesztés, forrás: kérdőív)

Hány hallgató dolgozna a közigazgatásban		
Állandó lakhely	Hallgatók (fő)	Összesen (fő)
Közép-Magyarország	44	44
Dunántúl	28	65
Alföld és Észak	37	
		109

Az elméleti keretekre alapozott feltételezésünk a kérdőívvel kapott adatok alapján beigazolódni látszik. Miszerint a nem Közép-Magyarországról származó hallgatók szívesebben dolgoznának a közigazgatásban, mivel a 109 közigazgatásban dolgozni vágyó közül 65 származik a Dunántúlról vagy Alföld és Északról.

Az adatok összehasonlítás mellett keresztábra-elemzést végeztünk azzal kapcsolatban, hogy van-e összefüggés a hallgatók származása és a közigazgatási munkavállaló vágyuk mögött. Az elemzés felhívta figyelmünket még különböző érdekes arányszámokra. Az egyik ilyen, hogy magában a Közép-Magyarországi régióban a hallgatók nagyobb arányban (57%) dolgoznának a közigazgatásban, mint a másik két nagy régió esetében (49,6). Nem túl nagy, de valamekkora különbséget a között is észre lehet venni, hogy mekkora a bizonytalanok aránya, mivel elmondható, hogy a Közép-Magyarországi régióban kevesebben bizonytalanok (32,9%), mint a másik két nagy régióban (38,8%) és válaszoltak Nem tudommal arra a kérdésre, hogy dolgoznának-e a diploma megszerzése után a közigazgatásban. Összességében az is elmondható, hogy a hallgatók többsége dolgozna a közigazgatásban (208-ból 109) és ezután is csak nagyobb arányban a bizonytalanok szerepelnek. A kitöltők 11,1% egészen biztosan nem dolgozna a közigazgatásban.

A továbbiakban azt vizsgáltuk, hogy van-e összefüggés a között, hogy a hallgató (a mi értelmezésünk szerinti) Nyugatról vagy Keletről származik és a között, hogy dolgozna-e a közigazgatásban. Keresztábra elemzést lefuttatva az alábbiakat véltük felfedezni. A 3. táblázat

Második hipotézis vizsgálata) is mutatja, hogy 65 hallgató dolgozna a közigazgatásban és nem Közép-Magyarországról származik. A 65 hallgató közül valóban többen jönnek Alföld és Északról tehát a mi gondolkodásmódunk szerint Kelet-Magyarországról, ezzel a harmadik hipotézisünk beigazolódik. Azonban az elemzés megmutatja, hogy nagy különbség nincsen az adatok között. Arányaiban mind a két hallgató csoportból ugyanannyian dolgoznának a közigazgatásban (50%-51,1%). Külön érdekes azonban, hogy a Nyugati hallgatók bizonytalanabbnak mutatkoznak, hiszen 46,7% még nem tudja pontosan hol dolgozna a jövőben. Az is érdekes, hogy a Keleti hallgatók közül többen vannak, akik biztosan nem dolgoznának a közigazgatásban ez 14,3%-k a Nyugati hallgatók körében ez csak 2,2%.

4. táblázat A második hipotézis statisztikai elemzésének az eredménye (SPSS)

Symmetric Measures			
		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	.072	.588
	Cramer's V	.072	.588
	Contingency Coefficient	.071	.588
N of Valid Cases		208	

A fent látható első keresztábra-elemzés χ -négyzet értéke 1064 a szignifikancia szint pedig több mint 5% ezért elmondható, hogy nincs szignifikáns kapcsolat a változók között. A szimmetrikus Phi és Cramer's V mutatói is mind azt mutatják, hogy a hallgatók regionális beágyazottsága semmilyen összefüggést nem mutat azzal, hogy dolgoznának-e a közigazgatásban. Erre még jobban ráerősít a második keresztábra elemzés. A második elemzés χ -négyzet próbája szerint (4. melléklet) sincs statisztikai összefüggés a két változó között, amit a szimmetrikus mutatók is nyomatékosítanak.

5. táblázat A harmadik hipotézis statisztikai elemzésének az eredménye (SPSS)

Symmetric Measures			
		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	.199	.077
	Cramer's V	.199	.077
	Contingency Coefficient	.196	.077
N of Valid Cases		129	

4. A munkavállalási hajlandóság, és a biztos pálya, mint fő motiváció

A következő vizsgálandó tárgynak azon feltételezést választottuk ki, hogy azon hallgatók közül, kik a biztos pálya miatt dolgoznának a közigazgatásban, több a nem Közép-Magyarországról érkező hallgató. Ezzel nyernénk megerősítést abban, hogy a pálya biztonsága a bizonytalanabb területekről érkező hallgatóknak fontosabb, mint a jobban teljesítő Közép-Magyarországi régióból érkező hallgatóknak.

6.táblázat: A negyedik hipotézis vizsgálata (saját szerkesztés, forrás: kérdőív)

Biztos pálya miatt a közigazgatásban elhelyezkedő hallgatók		
Állandó lakhely	Hallgatók (fő)	Összesen (fő)
Közép-Magyarország	49	49
Dunántúl	40	90
Alföld és Észak	50	
		139

A feltételezésünk beigazolódik az adatok alapján, a biztos pálya miatt a közigazgatásban elhelyezkedő hallgatók közül 49-en rendelkeznek Közép-magyarországi lakóhellyel, amely az összes igen válasz 35%-a, miközben a Dunántúlról 40, ami 29%, az Észak és Alföld régióból 50 hallgató származik, amely a teljes összeg 36%-a, és ezzel a két „vidéki” régió 55%-ot tesz ki. (9. melléklet)

A kereszttábla alapján pedig elmondható, hogy a vidéki hallgatók nagyobb arányban, 69,8%-ban, kívánnak a biztos pálya miatt elhelyezkedni a biztos pálya miatt a közigazgatásban, mint a Közép-magyarországi társaik (62%).

7. táblázat: A negyedik hipotézis statisztikai elemzésének eredménye (SPSS)

Symmetric Measures			
		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	-,080	,250
	Cramer's V	,080	,250
	Contingency Coefficient	,080	,250
N of Valid Cases		208	

A χ^2 -négyzet értéke azonban már mást mutat, a 0,250-es érték arra utal, hogy nincs szignifikancia a két változó között. A szimmetrikus Phi-mutató és a Cramer's V mutatóból is azt állapíthatjuk meg, hogy nincs semmilyen szignifikáns kapcsolat.

Pontosítva és szűkítve az előző feltételezésünket, megvizsgáltuk a hallgatók azon csoportját, akik biztosra a közigazgatásban képzelik el a jövőjüket a válaszuk alapján, vajon nekik a biztos pálya a legjobb motiváció erre. A keresztábra elemzés segítségével sikerült választ kapnunk a kérdésünkre. A feltételezésünk beigazolódik a táblázat alapján, a 109 hallgatóból, aki a közigazgatásban képzei el a jövőjét, 75 gondolja úgy, hogy ez egy biztos pálya, ez egy 68,8%-os arány. A 23 bizonytalan, az elhelyezkedéses kérdésre nem tudom választ adó diák közül csak 8 gondolja biztosnak a közigazgatási pályát, amely az összes bizonytalan 34,8%-a. Azonban a nem közigazgatásban elhelyezkedő 76 hallgató közül is 56 (73,7%) gondolja úgy, hogy ez egy stabil közeg. A két változó, miszerint a biztosan a közigazgatásban elhelyezkedni kívánó hallgató a biztos pálya miatt szeretné ezt megtenni közötti összefüggést a χ^2 -négyzet értéke, amely 12,458, és a kétoldali szignifikancia szinte 0,002, ezzel a nullhipotézist, miszerint a két változó között nincs összefüggés, elvethetjük, tehát a munkavállalási hajlandóság és a biztos pálya között kimutatható összefüggés.

8. táblázat: A negyedik-első „alhipotézis” statisztikai elemzésének eredménye (SPSS)

Symmetric Measures			
		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	,245	,002
	Cramer's V	,245	,002
	Contingency Coefficient	,238	,002
N of Valid Cases		208	

A Phi, illetve Cramer's V mutatók alapján is fennáll a szignifikancia, és a 0.245-ös értékük alapján egy gyenge kapcsolat áll fenn a változók között, míg a $p=0,002$.

Legvégül, pedig a 2022-es kérdőív „miért helyezkednél el a közigazgatásban” kérdésre megadott válaszok vizsgálatával igyekeztünk az egyetemen hallgatók munkavállalási motivációit felderíteni.

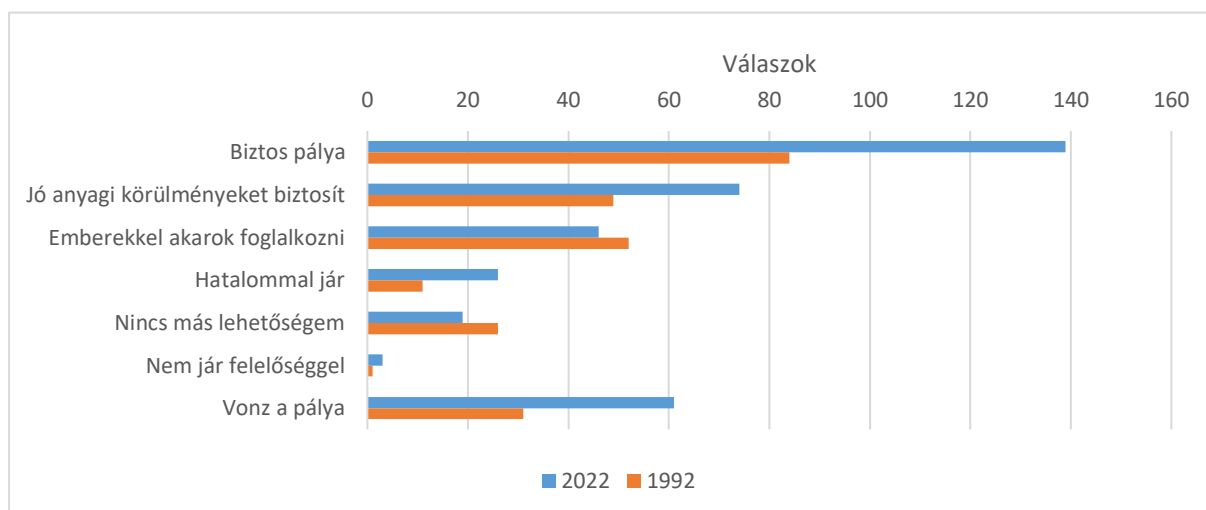

12. ábra: Szófelhő-ábrázolás a 2022-es kérdőív a „miért helyezkednél el a közigazgatásban” kérdésre megadott válaszok gyakorisága alapján (saját szerkesztés, forrás: kérdőív)

A fentebb látható szófelhő-ábrázolásban jól láthatjuk a biztos pálya, mint fő motiváció megjelenését, azonban megfigyelhető az is, hogy a hallgatók nagy részének az érdeklődési körébe tartozik a közigazgatási munka, ezt tanúsítja a magas számú vonz a pálya válasz. Erős eredményeket produkált az emberekkel akarok foglalkozni válasz, mely szintén az érdeklődési köréről ad képet, illetve a jó anyagi körülményeket biztosít válasz, amely szintén egy bizonyos fokig a pálya biztonsága mellett foglal állást. Csekélyebb gyakorisággal, de jelen van a hatalommal jár válasz is, amely a szakma presztízsének imponál, illetve a nincs más lehetőségem, amely már egy kissé aggasztóbb feltételezés, hogy vannak úgymond kényszerpályán lévő diákok is a képzésben. A nem jár felelősséggel válasz marginális jelenléte, mindössze három ponttal, pedig megnyugtató, hiszen a közérdeknek alárendelt közzszolgálati életpálya pont az ellenkezőt várja el a munkavállalótól.

A kört kissé szűkítve megvizsgáltuk azon hallgatók válaszát is, akik biztosan a közigazgatásban képzelik el a jövőjüket a kérdőívben megadott válaszuk alapján. Az ilyen válaszadók több mint kétharmada a biztos pálya miatt helyezkedne el a közigazgatásban (9. melléklet).

A továbbiakban összevetettük ezen adatokat az 1992-ben készült felmérésben adott válaszokkal, és jól látható az, hogy a biztos pálya szintén a leggyakoribb válasz, azonban messze nem olyan domináns, mint az idei eredményekben. Az emberekkel akarok foglalkozni válaszlehetőség még erősebb eredményeket produkált, mint a jó anyagi körülményeket biztosít válasz, ami a hallgatók nagyobb céltudatosságáról, és egyben a pálya kevésbé biztos voltáról árulkodik. A vonz a pálya válasz szintén rosszabb eredményeket produkált, miközben magasabb a nincs más lehetőségem válaszlehetőség eredménye. A hatalommal jár válasz is sokkal gyengébben szerepel, azonban a nem jár felelősséggel válasz itt is teljesen elhanyagolható. (15. ábra). Az akkori kérdőívvel elvégzett szűkítés is érdekfeszítő eredményeket hozott, az 1992-ben a biztosan közigazgatásban dolgozni kívánó hallgatók kevesebb mint fele tenné azt a biztos pálya miatt. (lásd: 9. melléklet)

13. ábra: A „miért helyezkednél el a közigazgatásban” kérdésre megadott válaszok gyakorisága (a kérdésre több válaszlehetőséget is lehetett adni, ezért nagyobb a válaszok száma a kitöltőknél) (saját szerkesztés, forrás: kérdőív)

VI. Következtetések

A kérdőív számunkra releváns kérdéseinek, részének vizsgálata, a válaszok elemzése után a következő tapasztalatokkal gazdagodtunk.

Az előzetes intuíciónk és tapasztalatunk, az északkeleti régióról, miszerint az egy gócpont az egyetemen tanulók lakóhelyét illetően, melyet a Tanulmányi Osztály, különösen a már végzett hallgatókra vonatkozó adatai is alátámasztottak, ami egyben az első hipotézisünk is, a kérdőív eredményei alapján megbukott. Ugyan van többlet az innen származó hallgatók számában, de ez minimális. Egy tendencia figyelhető meg a közigazgatás-szervező szakos hallgatók körében, különösen a 2019 óta indult évfolyamokon, miszerint Pest megyéből, és Budapestről, tehát jóval közelebbi lakóhelyekről érkeznek a felvett hallgatók zöme.

Ez egyrésztől érdekesítő, hiszen magát a képzést nem oktatják semmilyen más felsőoktatási intézményben Magyarországon, illetve magyarázatért kiált. Mi elsősorban, az időbeli egybeesésből arra asszociálunk, hogy a 2020 tavaszán hazánkban is megjelenő COVID-19 járványnak szerepe van ebben. A pandémia első hullámaikor lezajlott események, a hirtelen, többszöri bezárása a kollégiumoknak, online oktatásra átállás, párosítva előbbieket a budapesti lakhatási lehetőségekkel, illetve a szűkülő munkalehetőségekkel, sok pályáját, felnőtt életét kezdő, az ország távolabbi részeiben élő fiatalok eltántorított a fővárosba költözéstől. A járvány, illetve az azóta is tartó gazdasági recesszió sokkal óvatosabbá tette a fiatal felnőtteket.

Másrészről pedig, ha megnézzük az országos tendenciát, akkor hasonlóságot fedezhetünk fel a hallgatók származásával kapcsolatban. Az éves általános felvételi eljárás adatai szerint is hasonló arányban oszlanak meg a hallgatók, mint a mi empirikus kutatásunk során. Az éves adatok alapján az is megállapítható, hogy évről évre egyre többen származnak Közép-Magyarországról. Ha valóban nagy a hasonlóság a két tendencia között, akkor kijelenthető, hogy a közigazgatás-alapszervező szakra is egyre többen fognak jelentkezni Közép-Magyarországról és egyre többen fognak onnan az Egyetemre járni. E mögött a vidék 'elnéptelenedése' is játszhat, hiszen egyre többen költöznek fel vidékről Budapestre és évről évre egyre jobban nő a Közép-Magyarországi régió népessége.

Az hallgatók motivációjában, céltudatosságában, illetve közigazgatási munkavállalási hajlandóságukban feltételeztünk egy területi megoszlást az ország régiói közötti különbségek miatt, ez volt a második, illetve harmadik hipotézisünk. A pálya biztonsága, stabil, kiszámítható jövedelmi viszonyai imponálóak lehetnek, egy „elmaradottabb” régióból érkező hallgatónak. Azonban a felmérés eredményei miatt ezt is el kell vetnünk, általánosságban kijelenthető, hogy a hallgatók gondolkodásmódja a fentebb leírt kérdésekben nem változik jelentősen a lakóhelyük

függvényében. Ebből elsősorban arra lehet következtetni, hogy a közigazgatás-szervező szak, illetve az az által kínált lehetőségek nagyjából ugyanazon csoportját tudja megszólítani a pályaválasztás előtt álló fiatalságnak, az ország összes területén.

Azon hallgatók, akik a közigazgatásban szeretnének elhelyezkedni, és ezen okból céltudatosan érkeztek erre a szakra, nagyrészt a pálya biztossága, kiszámíthatósága miatt teszik azt, ez volt a negyedik hipotézisünk. Az is figyelemreméltó eredmény, hogy ez a kérdőív alapján a hallgatók picivel több mint felére igaz. Ez azt a tényt figyelembe véve, ugyan adatvédelmi okokból nem pontosan meghatározható, hogy igen alacsony az átlagéletkora az ide jelentkező hallgatóknak.

A másik, általunk igen fontosnak tartott eredmény, az a közigazgatási rendszerről az abban elhelyezkedni vágyó fiatalok véleményének változása az 1992-es, az Államigazgatási Főiskolán elvégzett felmérés eredményei függvényében. A két kutatás között eltelt 30 év alatt magától értetődően nagyon sok minden befolyásolta ezt, a 92-es állapotok, nem sokkal a politikai rendszerváltás után, jóval bizonytalanabbak voltak, és sokkal kevésbé szabályozottak számítottak. Ahhoz képest a mai kor életpálya-modellje, a közigazgatás teljes egészére kiterjedő közjogi normák által szabályozott keretrendszer, illetve a jóval stabilabb politikai berendezkedés is hozzájárul ahhoz, hogy sokkal szilárdabb lábakon álljon a közigazgatás, mint egy potenciális karrier. A tudásukat a köz szolgálatába állítani kívánó fiatalok egy jóval tisztább képet láthatnak, mind a jogszabályok szintjén, mind intézményileg az előttük álló pályáról, mint a honfitársaik három évtizeddel ezelőtt.

Talán emiatt is fordult előtt az, hogy a 2022-es kérdőív során a biztos pálya válaszlehetőségre leadott voksok sokkal jobban dominálnak, mint a 1992-es felmérés során. Az empirikus adatfelmérés alapján azt is ki lehet jelenten, hogy a hallgatók többsége azért jár ide, mert a diploma megszerzése után a közigazgatásban szeretne dolgozni. Feltételeztük, hogy kapcsolatban állhat a hallgatók regionális beágyazottsága azzal, hogy dolgoznának-e a közigazgatásban. Keresztábra elemzésekre alapozva jelenthetjük ki, hogy nincs összefüggés a között, hogy egy hallgató dolgozna-e a közigazgatásban és hogy honnan származik.

VII. Összegzés

A kutatásunkat nagyban hátráltatta az a tény, hogy a kérdőív, illetve a Tanulmányi osztálytól kapott adatok több kisebb-nagyobb torzítást okoztak az eredményekben. Ezeket a jövőben, a felmérés esetleges megismétlésekor, szeretnénk elkerülni. Azonban tisztában vagyunk vele, hogy bizonyos akadályokat az adatvédelmi előírások miatt nem tudunk elhárítani. Ennek ellenére úgy gondoljuk, hogy tudunk a kérdőív kérdésein annyit, és oly módon finomítani, hogy azok több, és pontosabb adatot nyújtsanak a kutatásunkhoz.

A kérdőíves felmérés finomítása mellett hasznos lehet a későbbiekben interjúk készítése is közigazgatás-szervező szakos hallgatókkal. Annak érdekében, hogy minél több részletet megismerhessünk a hallgatókról, minél több és minél különbözőbb háttérű hallgatóval szükséges interjút készíteni.

Kutatásunk során bebizonyosodott, hogy nincs összefüggés a között, hogy valaki honnan származik és hogy dolgozna-e a közigazgatásban. A későbbiekben kutatásunkat ki lehetne bővíteni több aspektussal is. Vizsgálhatnánk részletesebben, hogy mi állhat még a háttérében annak, hogy ennyien tanulnak Pest megyéből és Budapestről a képzésen. A hallgatók főbb motivációit is be lehetne emelni a kutatásba és kideríteni, hogy ha a területi származás és regionális beágyazottság nem, akkor mi állhat a hallgatók jelentkezésének a háttérében.

Összegzésképp a kutatásunk végére könnyen megválaszolhatjuk a címben feltett kérdést, mi szerint Fej nehéz-e a közigazgatás-szervező képzés?. A válasz egyszerű, igen. Hiszen a közigazgatás-szervező alapszakra az Észak-Kelet Magyarország megyéivel ellentétben a legtöbben Pest megyéről és Budapestről származnak. Megállapítható tehát, hogy a többi megyéhez képest erősen felülreprezentált Pest megye, és onnan járnak a képzésre a legtöbben, amit pedig lemaradva követ Budapest. Hozzá kell tenni, hogy a képzésre összeségében, ha összeadjunk azon összes hallgatót, akik nem Közép-Magyarországról származnak, nagyobb számot kapunk.

Az eredményeket összegezve tehát az alábbi téziseket fogalmaztuk meg:

T1: A hallgatók származása nem áll összefüggésben azzal, hogy dolgoznának-e a közigazgatásban, ellenben a biztos pálya igen.

T2: A biztos pálya választása nem áll összefüggésben a hallgatók lakóhelyével. De 30 év elteltével a közigazgatás biztosabbnak számít a hallgatók a körében.

Irodalomjegyzék

1. „1278/2010. (XII. 15.) Korm. határozat - Nemzeti Jogszabálytár”, elérés 2022. szeptember 29., <https://njt.hu/jogszabaly/2010-1278-30-22>.
2. „2011. évi XXXVI. törvény - Nemzeti Jogszabálytár”, elérés 2022. szeptember 29., <https://njt.hu/jogszabaly/2011-36-00-00>.
3. „Commission Regulation (EU) 2016/2066 of 21 November 2016 Amending the Annexes to Regulation (EC) No 1059/2003 of the European Parliament and of the Council on the Establishment of a Common Classification of Terítőiről Units for Statistics (NUTS)”, 322 OJ L § (2016), <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/2066/oj/eng>.
4. „Felvi.hu - A 2012-es általános felvételi eljárás - gyorsjelentés”, elérés 2022. szeptember 29., https://www.felvi.hu/felveteli/ponthatarok_statistikak/jelentkezo_es_felvettek/2012a_felvettek_gyorsjelentese?itemNo=5.
5. „Felvi.hu”, elérés 2022. október 3., https://www.felvi.hu/felveteli/szakok_kepzesekek/szakleirasok/Szakleirasok/index.php/szak/16977/szakleirasok.
6. „Magyar Közlöny, 1977. január-július (1-56. szám) | Arcanum Digitális Tudománytár”, 222, elérés 2022. szeptember 28., https://adt.arcanum.com/hu/view/MagyarKozlony_1977_001-056/?pg=221&layout=s.
7. „Népszabadság, 1978. július (36. évfolyam, 153-178. szám) | Arcanum Digitális Tudománytár”, 9, elérés 2022. szeptember 28., https://adt.arcanum.com/hu/view/Nepszabadsag_1978_07/?pg=212&layout=s.
8. „Törzsadatok”, elérés 2022. szeptember 29., <https://firgraf.oh.gov.hu/prg/torzsadat.php?tabla=kepzeselem&idmezo=kepzeselemid&id=1322>.
9. „Törzsadatok”, elérés 2022. szeptember 29., <https://firgraf.oh.gov.hu/prg/torzsadat.php?tabla=kepzeselem&idmezo=kepzeselemid&id=39>.
10. „Törzsadatok”, elérés 2022. szeptember 29., <https://firgraf.oh.gov.hu/prg/torzsadat.php?tabla=kepzeselem&idmezo=kepzeselemid&id=18598>.
11. 8.1.2.1. Terület, településsűrűség, népsűrűség, 2022. január 1., STADAT-tábla, Központi Statisztikai Hivatal
12. 20.1.2.8. Munkanélküliségi ráta, megye és régió szerint [%], STADAT-tábla, Központi Statisztikai Hivatal
13. 21.1.2.2. Egy főre jutó bruttó hazai termék megye és régió szerint, STADAT-tábla, Központi Statisztikai Hivatal
14. 22.1.2.13. Állandó belföldi vándorlás megye és régió szerint, STADAT-tábla, Központi Statisztikai Hivatal
15. Ádám Há., Ádám Ha., Tamás I., Júlia S., Marianna Sz. (2021): A hallgatók és az intézmények sokfélesége a felsőoktatásban, Oktatási Hivatal, Budapest, https://www.felvi.hu/pub_bin/dload/felsooktatasisimuhely/eurostudent/eurostudent_VII_tanulmanykotet_2021.pdf
16. Carsten Schmitz, „DATA PROTECTION POLICY”, elérés 2022. október 4., <https://limesurvey.org/privacy-policy>.
17. Csizmady, Adrienne and Győri, Ágnes and Kőszeghy, Lea and Rácz, Attila (2020) *Területi mobilitás és a magyar társadalom integrációs csoportjai*. In: Mobilitás és integráció a magyar társadalomban. Argumentum Publishing House; Centre for Social Sciences, Budapest
18. Enyedi György (1996): Regionális folyamatok Magyarországon az átmenet időszakában”, *Tér és Társadalom*, 10(2-3)
19. Fónai, M. (2018). Az ideálkép és a valóság: (jogi kari) hallgatói pályatervek változásai az egyetemi életútban. *Pro Futuro*, 8(2), 81–113. <https://doi.org/10.26521/Profuturo/2018/2/4721>
20. Gábor Máthé, *Államigazgatási Főiskola. 1977-1977* (Budapest: Unió Kiadó, 1997).
21. Gyula Vastag, „Érdek és történelem - BME és Corvinus újra együtt?”, in *Jó kormányzás és büntetőjog*, elérés 2022. szeptember 28., https://tudasportal.uni-nke.hu/xmlui/static/pdfs/web/viewer.html?file=https://tudasportal.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/20.500.12944/18021/41_Vastag.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
22. Halmos Sz., & Petrovics Z. (2017). *Munkajog*. <https://tudasportal.uni-nke.hu/xmlui/handle/20.500.12944/100413>
23. Hazafi, Z., György, I., Merkovity, N., Szakács, G., & Szakács, É. (2019). Kormányzati személyzetpolitika.
24. Kukoda, Andrea (2013) *Miért éppen a közigazgatás?: Az igazgatásszervezői szakma választásának motivációi (kérdőíves felmérés a Közigazgatás-tudományi Kar hallgatói körében)*. Pro Publico Bono – Magyar Közigazgatás (2). pp. 65-73. ISSN 2063-9058 (nyomtatott); 2063-9066 (online)
25. Rudolf, A. (2006). Bevezetés a szociológiába, Osiris Kiadó. Budapest
26. Szabó Andrea (2019): A magyar egyetemisták és főiskolások politikai integrációja 2019-ben, Aktív Fiatalok kutatás negyedik hullám, Heinrich Böll Stiftung
27. Valuch, T. (2015). *A jelenkori magyar társadalom*, Osiris Kiadó, Budapest
28. Zrt HVG Kiadó, „Mit tanulnak a közigazgatás-szervező szakosok?”, [eduline.hu](https://eduline.hu/erettsegi_felveteli/Kozigazgatasszervezo_alapszak_2ZB3B4), 2014. február 5., https://eduline.hu/erettsegi_felveteli/Kozigazgatasszervezo_alapszak_2ZB3B4.

Ábrák jegyzéke

1. ábra.: A nappali munkarendű k.sz. alapszakra jelentkezett és felvettek száma (saját szerkesztés, forrás: felvi.hu)	8
2. ábra: Hallgatók megoszlása nagyrégiók szerint 2022 (fő) (saját szerkesztés, forrás: NKE ÁNTK TO Adatszolgáltatás)	11
3. ábra: Nyugati hallgatók megoszlása születési megyék szerint 2022 (fő) (saját szerkesztés, forrás: NKE ÁNTK TO Adatszolgáltatás)	11
4. ábra: k. sz. diplomások megoszlása nagyrégiók szerint (fő) (saját szerkesztés, forrás: NKE ÁNTK TO Adatszolgáltatás)	12
5. ábra: Keleti k. sz. diplomások megoszlása a születési megyék szerint (fő) (saját szerkesztés, forrás: NKE ÁNTK TO Adatszolgáltatás)	12
6. ábra: A k.sz. hallgatók megoszlása NUTS1-es régiók szerint (fő) (saját szerkesztés, forrás: kérdőív)	21
7. ábra: Hallgatók megoszlása a NUTS2-es régiók szerint (fő) (saját szerkesztés, forrás: kérdőív)	21
8. ábra: Hallgatók száma megyék szerint (fő) (saját szerkesztés, forrás: kérdőív)	22
9. ábra: Alapképzés, osztatlan mesterképzés nappali munkarendben, mindkét finanszírozási formában felvett hallgatók száma régiók szerint (saját szerkesztés, forrás: felvi.hu)	23
10. ábra: Alapképzés, osztatlan mesterképzés nappali munkarendben, mindkét finanszírozási formában felvett hallgatók száma megyék szerint (fő) (saját szerkesztés, forrás: felvi.hu)	24
11. ábra: Alapképzés, osztatlan mesterképzés nappali munkarendben, mindkét finanszírozási formában felvett hallgatók száma megyék szerint (fő) (saját szerkesztés, forrás: felvi.hu)	24
12. ábra: Szófelhő-ábrázolás a 2022-es kérdőív a „miért helyezkednél el a közigazgatásban” kérdésre megadott válaszok gyakorisága alapján (saját szerkesztés, forrás: kérdőív)	29
13. ábra: A „miért helyezkednél el a közigazgatásban” kérdésre megadott válaszok gyakorisága (a kérdésre több válaszlehetőséget is lehetett adni, ezért nagyobb a válaszok száma a kitöltőknél) (saját szerkesztés, forrás: kérdőív)	30
7. melléklet: Keleti hallgatók megoszlása születési megyék szerint 2022 (fő) (saját szerkesztés, forrás: a kérdőív)	44
8. melléklet: Nyugati diplomások megoszlása a születési megyék szerint (fő) (saját szerkesztés, forrás: a kérdőív)	44
9. melléklet: A „biztos pálya” válaszadók megoszlása, a két kérdőív összehasonlítása (saját szerkesztés, forrás: a kérdőív)	45

Táblázatok jegyzéke

1. táblázat: A hallgatók megoszlása régiók szerint a kitöltések alapján (fő) (saját szerkesztés, forrás: kérdőív)	20
2. táblázat: Első hipotézis vizsgálata (saját szerkesztés, forrás: kérdőív)	22
3. táblázat Második hipotézis vizsgálata (saját szerkesztés, forrás: kérdőív)	25
4. táblázat A második hipotézis statisztikai elemzésének az eredménye (SPSS)	26
5. táblázat A harmadik hipotézis statisztikai elemzésének az eredménye (SPSS)	26
6. táblázat: A negyedik hipotézis vizsgálata (saját szerkesztés, forrás: kérdőív)	27
7. táblázat: A negyedik hipotézis statisztikai elemzésének eredménye (SPSS)	27
8. táblázat: A negyedik-első „alhipotézis” statisztikai elemzésének eredménye (SPSS)	28
1. melléklet: A NKE ÁNTK Tanulmányi Osztályának adatszolgáltatása: Közigazgatás-szervező alapképzésen, az aktuális félévben jogviszonyban lévő (aktív/passzív) hallgatók megoszlása születési megye szerint	36
2. melléklet: A NKE ÁNTK Tanulmányi Osztályának adatszolgáltatása: Közigazgatás-szervező alapképzésen diplomát szerzett hallgatók megoszlása születési megye szerint	36
3. melléklet: Második hipotézis statisztikai vizsgálatának eredményei (saját elemzés, SPSS)	37
4. melléklet: Harmadik hipotézis statisztikai vizsgálatának eredményei (saját elemzés, SPSS)	38
5. melléklet: A 4. hipotézis statisztikai elemzésének eredménye (saját elemzés, SPSS)	39
6. melléklet: A 4-1 hipotézis statisztikai elemzésének eredménye (saját elemzés, SPSS)	41

Mellékletek

1. melléklet: A NKE ÁNTK Tanulmányi Osztályának adatszolgáltatása: Közigazgatás-szervező alapképzésen, az aktuális félévben jogviszonyban lévő (aktív/passzív) hallgatók megoszlása születési megye szerint

Megye megnevezése	Levelező	Nappali	Végösszeg
Bács-Kiskun	9	22	31
Baranya	6	8	14
Békés	9	10	19
Borsod-Abaúj-Zemplén	14	25	39
Budapest	66	133	199
Csongrád	7	3	10
Fejér	7	7	14
Győr-Moson-Sopron	5	5	10
Hajdú-Bihar	5	11	16
Heves	8	13	21
Jász-Nagykun-Szolnok	9	16	25
Komárom-Esztergom	12	1	13
Nógrád	7	8	15
Pest	7	7	14
Somogy	9	11	20
Szabolcs-Szatmár-Bereg	21	28	49
Tolna	7	4	11
Vas	3	11	14
Veszprém	6	7	13
Zala	7	17	24
Külföldi	4	4	8
Végösszeg	228	351	579

2. melléklet: A NKE ÁNTK Tanulmányi Osztályának adatszolgáltatása: Közigazgatás-szervező alapképzésen diplomát szerzett hallgatók megoszlása születési megye szerint

Megye megnevezése	Levelező	Nappali	Végösszeg
Bács-Kiskun	37	76	113
Baranya	18	20	38
Békés	35	45	80
Borsod-Abaúj-Zemplén	34	72	106
Budapest	202	223	425
Csongrád	31	20	51
Fejér	34	41	75
Győr-Moson-Sopron	11	19	30
Hajdú-Bihar	18	51	69
Heves	18	46	64
Jász-Nagykun-Szolnok	38	53	91
Komárom-Esztergom	18	20	38

Nógrád	32	38	70
Pest	35	20	55
Somogy	28	18	46
Szabolcs-Szatmár-Bereg	37	120	157
Tolna	21	17	38
Vas	10	21	31
Veszprém	23	31	54
Zala	23	46	69
Külföldi	13	24	37
Végösszeg	716	1021	1737

3. melléklet: Második hipotézis statisztikai vizsgálatának eredményei (saját elemzés, SPSS)

Case Processing Summary						
	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
megyék kódolva * válaszok kódolva	208	100.0%	0	0.0%	208	100.0%

			Dolgoznál-e közigazgatásban?			Total
			Igen	Nem	Nem tudom	
Régiók	1	'Vidék'	64	15	50	129
		% within megyék kódolva	49.6%	11.6%	38.8%	100.0%
		% within válaszok kódolva	58.7%	65.2%	65.8%	62.0%
		% of Total	30.8%	7.2%	24.0%	62.0%
		Residual	-3.6	.7	2.9	
		Standardized Residual	-.4	.2	.4	
		Adjusted Residual	-1.0	.3	.9	
	2	Közép-Magyarország	45	8	26	79
		% within megyék kódolva	57.0%	10.1%	32.9%	100.0%
		% within válaszok kódolva	41.3%	34.8%	34.2%	38.0%
		% of Total	21.6%	3.8%	12.5%	38.0%
		Residual	3.6	-.7	-2.9	
		Standardized Residual	.6	-.2	-.5	
		Adjusted Residual	1.0	-.3	-.9	
Total		Count	109	23	76	208
		% within megyék kódolva	52.4%	11.1%	36.5%	100.0%
		% within válaszok kódolva	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
		% of Total	52.4%	11.1%	36.5%	100.0%

Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	1.064 ^a	2	.588
Likelihood Ratio	1.066	2	.587
N of Valid Cases	208		

a. 0 cells (.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 8.74.

Directional Measures

				Value	Asymptotic Standard Error ^a	Approximate T ^d	
Nominal by Nominal	Lambda	Symmetric		.000	.000	. ^b	
		megyék kódolva Dependent		.000	.000	. ^b	
		válaszok kódolva Dependent		.000	.000	. ^b	
	Goodman and Kruskal tau	megyék kódolva Dependent		.005	.010		
		válaszok kódolva Dependent		.004	.007		
	Uncertainty Coefficient	Symmetric		.003	.006	.517	
		megyék kódolva Dependent		.004	.007	.517	
		válaszok kódolva Dependent		.003	.005	.517	

Symmetric Measures			
		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	.072	.588
	Cramer's V	.072	.588
	Contingency Coefficient	.071	.588
N of Valid Cases		208	

4. melléklet: Harmadik hipotézis statisztikai vizsgálatának eredményei (saját elemzés, SPSS)

Case Processing Summary						
	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
megyék * válaszok	129	100.0%	0	0.0%	129	100.0%

Regionális beágyazottság, dolgoznál-e a közigazgatásban? Crosstabulation						
			válaszok			Total
			Igen	Nem	Nem tudom	
Régiók	1	Alföld és Észak	42	12	30	84
		% within megyék	50.0%	14.3%	35.7%	100.0%
		% within válaszok	64.6%	92.3%	58.8%	65.1%
		% of Total	32.6%	9.3%	23.3%	65.1%
		Residual	-.3	3.5	-3.2	
		Standardized Residual	-.1	1.2	-.6	
		Adjusted Residual	-.1	2.2	-1.2	
	2	Dunántúl	23	1	21	45
		% within megyék	51.1%	2.2%	46.7%	100.0%
		% within válaszok	35.4%	7.7%	41.2%	34.9%
		% of Total	17.8%	0.8%	16.3%	34.9%
		Residual	.3	-3.5	3.2	
		Standardized Residual	.1	-1.7	.8	
		Adjusted Residual	.1	-2.2	1.2	
Total		Count	65	13	51	129
		% within megyék	50.4%	10.1%	39.5%	100.0%
		% within válaszok	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
		% of Total	50.4%	10.1%	39.5%	100.0%

Chi-Square Tests

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	5.128 ^a	2	.077
Likelihood Ratio	6.226	2	.044
N of Valid Cases	129		

a. 1 cells (16.7%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 4.53.

Directional Measures						
			Value	Asymptotic Standard Error ^a	Approximate T ^d	
Nominal by Nominal	Lambda	Symmetric	.000	.000	. ^b	
		megyék Dependent	.000	.000	. ^b	
		válaszok Dependent	.000	.000	. ^b	
	Goodman Kruskal tau	megyék Dependent	.040	.023		
		válaszok Dependent	.010	.009		
	Uncertainty Coefficient	Symmetric	.030	.021	1.457	
		megyék Dependent	.037	.025	1.457	
		válaszok Dependent	.026	.017	1.457	

Symmetric Measures			
		Value	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Phi	.199	.077
	Cramer's V	.199	.077
	Contingency Coefficient	.196	.077
N of Valid Cases		129	

5. melléklet: A 4. hipotézis statisztikai elemzésének eredménye (saját elemzés, SPSS)

Case Processing Summary						
	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
Mi az állandó lakóhelyed? * Miért helyezkednél el a közigazgatásban? [Biztos pálya]	208	100,0%	0	0,0%	208	100,0%

Mi az állandó lakóhelyed? * Miért helyezkednél el a közigazgatásban? [Biztos pálya] Crosstabulation					
			Miért helyezkednél el a közigazgatásban? [Biztos pálya]		Total
			1	2	
Mi az állandó lakóhelyed?	1	Count	49	30	79
		% within Mi az állandó lakóhelyed?	62,0%	38,0%	100,0%
		% within Miért helyezkednél el a közigazgatásban? [Biztos pálya]	35,3%	43,5%	38,0%

		% of Total	23,6%	14,4%	38,0%
		Residual	-3,8	3,8	
		Standardized Residual	-,5	,7	
		Adjusted Residual	-1,2	1,2	
	2	Count	90	39	129
		% within Mi az állandó lakóhelyed?	69,8%	30,2%	100,0%
		% within Miért helyezkednél el a közigazgatásban? [Biztos pálya]	64,7%	56,5%	62,0%
		% of Total	43,3%	18,8%	62,0%
		Residual	3,8	-3,8	
		Standardized Residual	,4	-,6	
		Adjusted Residual	1,2	-1,2	
Total		Count	139	69	208
		% within Mi az állandó lakóhelyed?	66,8%	33,2%	100,0%
		% within Miért helyezkednél el a közigazgatásban? [Biztos pálya]	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	66,8%	33,2%	100,0%

Chi-Square Tests					
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	1,325 ^a	1	,250		
Continuity Correction ^b	,999	1	,318		
Likelihood Ratio	1,315	1	,252		
Fisher's Exact Test				,289	,159
N of Valid Cases	208				

Directional Measures						
			Value	Asymptotic Standard Error ^a	Approximate T ^d	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Lambda	Symmetric	,000	,000	, ^b	, ^b
		Mi az állandó lakóhelyed? Dependent	,000	,000	, ^b	, ^b
		Miért helyezkednél el a közigazgatásban? [Biztos pálya] Dependent	,000	,000	, ^b	, ^b
	Goodman and Kruskal tau	Mi az állandó lakóhelyed? Dependent	,006	,011		,251 ^c
		Miért helyezkednél el a közigazgatásban? [Biztos pálya] Dependent	,006	,011		,251 ^c

	Uncertainty Coefficient	Symmetric	,005	,009	,572	,252 ^e
		Mi az állandó lakóhelyed?	,005	,008	,572	,252 ^e
		Dependent				
		Miért helyezkednél el a közigazgatásban? [Biztos pálya]	,005	,009	,572	,252 ^e
		Dependent				

6. melléklet: A 4-1 hipotézis statisztikai elemzésének eredménye (saját elemzés, SPSS)

Case Processing Summary						
	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
A diploma megszerzése után a közigazgatásban kívánsz elhelyezkedni? * Miért helyezkednél el a közigazgatásban? [Biztos pálya]	208	100,0%	0	0,0%	208	100,0%

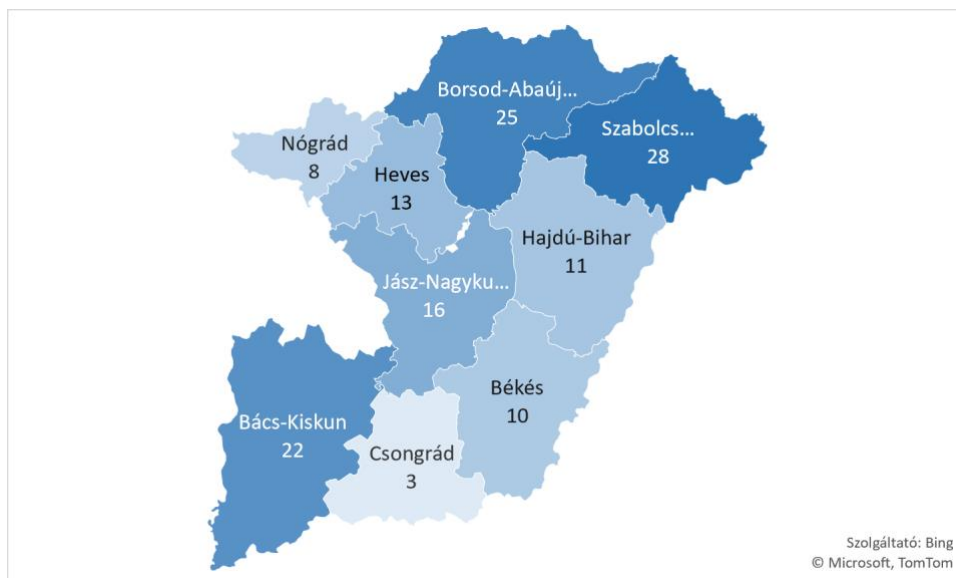
A diploma megszerzése után a közigazgatásban kívánsz elhelyezkedni? * Miért helyezkednél el a közigazgatásban? [Biztos pálya] Crosstabulation					
			Miért helyezkednél el a közigazgatásban? [Biztos pálya]		Total
			1	2	
A diploma megszerzése után a közigazgatásban kívánsz elhelyezkedni?	0	Count	8	15	23
		% within A diploma megszerzése után a közigazgatásban kívánsz elhelyezkedni?	34,8%	65,2%	100,0%
		% within Miért helyezkednél el a közigazgatásban? [Biztos pálya]	5,8%	21,7%	11,1%
		% of Total	3,8%	7,2%	11,1%
		Residual	-7,4	7,4	
		Standardized Residual	-1,9	2,7	
		Adjusted Residual	-3,5	3,5	
	1	Count	56	20	76
		% within A diploma megszerzése után a közigazgatásban kívánsz elhelyezkedni?	73,7%	26,3%	100,0%
		% within Miért helyezkednél el a közigazgatásban? [Biztos pálya]	40,3%	29,0%	36,5%
		% of Total	26,9%	9,6%	36,5%
		Residual	5,2	-5,2	
		Standardized Residual	,7	-1,0	
		Adjusted Residual	1,6	-1,6	
	2	Count	75	34	109

		% within A diploma megszerzése után a közigazgatásban kívánsz elhelyezkedni?	68,8%	31,2%	100,0%
		% within Miért helyezkednél el a közigazgatásban? [Biztos pálya]	54,0%	49,3%	52,4%
		% of Total	36,1%	16,3%	52,4%
		Residual	2,2	-2,2	
		Standardized Residual	,3	-,4	
		Adjusted Residual	,6	-,6	
Total		Count	139	69	208
		% within A diploma megszerzése után a közigazgatásban kívánsz elhelyezkedni?	66,8%	33,2%	100,0%
		% within Miért helyezkednél el a közigazgatásban? [Biztos pálya]	100,0%	100,0%	100,0%
		% of Total	66,8%	33,2%	100,0%

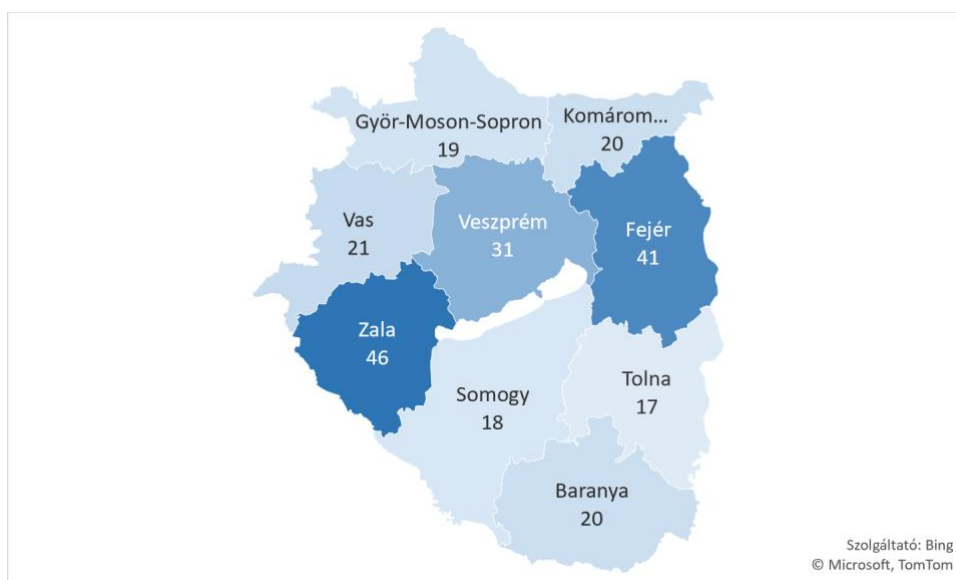
Chi-Square Tests			
	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)
Pearson Chi-Square	12,458 ^a	2	,002
Likelihood Ratio	11,704	2	,003
N of Valid Cases	208		

Directional Measures						
			Value	Asymptotic Standard Error ^a	Approximate T ^b	Approximate Significance
Nominal by Nominal	Lambda	Symmetric	,042	,028	1,467	,142
		A diploma megszerzése után a közigazgatásban kívánsz elhelyezkedni? Dependent	,000	,000	. ^c	. ^c
		Miért helyezkednél el a közigazgatásban? [Biztos pálya] Dependent	,101	,066	1,467	,142
	Goodman and Kruskal tau	A diploma megszerzése után a közigazgatásban kívánsz elhelyezkedni? Dependent	,015	,010		,040 ^d
		Miért helyezkednél el a közigazgatásban? [Biztos pálya] Dependent	,060	,034		,002 ^d
		Symmetric	,035	,021	1,696	,003 ^e

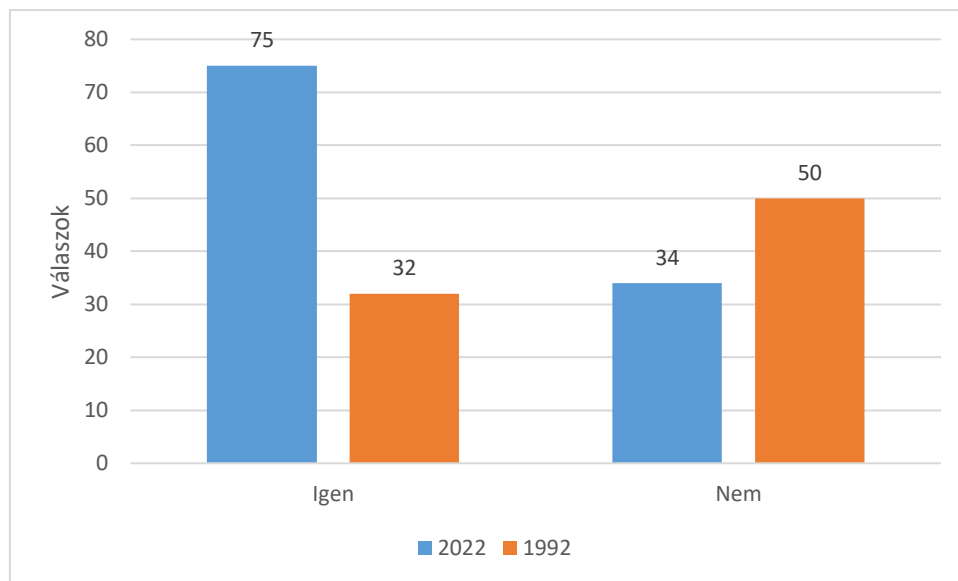
	Uncertainty Coefficient	A diploma megszerzése után a közigazgatásban kívánsz elhelyezkedni? Dependent	,030	,017	1,696	,003 ^e
		Miért helyezkednél el a közigazgatásban? [Biztos pálya] Dependent	,044	,026	1,696	,003 ^e

7. melléklet: Keleti hallgatók megoszlása születési megyék szerint 2022 (fő) (saját szerkesztés, forrás: a kérdőív)

8. melléklet: Nyugati diplomások megoszlása a születési megyék szerint (fő) (saját szerkesztés, forrás: a kérdőív)

9. melléklet: A „biztos pálya” válaszadók megoszlása, a két kérdőív összehasonlítása (saját szerkesztés, forrás: a kérdőív)